

Styr på skejserne

VETERANER: En arbejdsskadeerstatning skal sikre den sårede veteran en fornuftig økonomisk fremtid. Økonomisk rådgiver Søren Meldgaard hjælper med at lægge en plan, der giver veteranen ro i maven. ■

Side 19

Svær planlægning

SØVÆRNET: Skibet må undvære en mand, eller uddannelsen må udsættes. Når soldater i sejlende tjeneste er på modulopbygget uddannelse, er det svært at få til at passe med skibets togter. ■

Side 22

Førstehjælp - en hjertesag

LIV: Vi skal have endnu flere solstrålehistorier om Forsvarets medarbejdere, der redder liv med hjertestarter. Derfor er grundkursus i førstehjælp ændret pr. 1. januar. ■

Side 24

Den hårde skole

FRØMÆND: I DR's dokumentar om Frømandskorpset har en stor del af Danmarks befolkning set elever blive presset til det yderste. Det kan måske virke voldsomt, men er nødvendigt for at skabe en god frømand. ■

Side 30-31

FORSVARSAVISEN

09

FORSVARET

ÅRGANG 4 · DECEMBER · 2015

PAR PÅ TRODS

Uanset om kærligheden venter derhjemme eller ude i verden, kan det have store konsekvenser for kærlighedslivet, når soldaten snører støvlerne, pakker rygsækken og drager ud.

Mød parrene, der holder sammen på trods af afsavn, adskillelse og endda anholdelse.

Læs temaet på side 4-7

KORT NYT OM FORSVARET

Øget Mali-bidrag

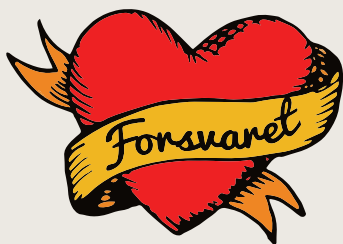
AFRIKA: I løbet af 2016 øger Danmark sit bidrag til den fredsbevarende FN-mission, MINUSMA, i Mali. Det øgede bidrag kommer til at bestå af et specialoperationsbidrag på 30 personer, deriblandt soldater fra Jægerkorpset, samt et Herculesfly og op til 60 personer fra Flyvevåbnet. Det har et flertal i Folketinget besluttet. I øjeblikket har Danmark 20 stabsofficerer udsendt til MINUSMA-missionen. Derudover er styrkechefen, generalmajor Michael Løllesgaard, også dansk. ■

Kritik fra Rigsrevisionen

VÅBEN: Rigsrevisionen har offentliggjort en ny beretning, der gennemgår Forsvarets rapportering i forbindelse med tab og fund af våben og ammunition i perioden 2010 til medio 2015. Rigsrevisionen finder ikke, at Forsvarets rapportering har været tilfredsstillende. - Vi tager rapportering af tab og fund af våben og ammunition i Forsvaret dybt alvorligt. Vi har allerede taget aktion overfor de involverede myndigheder og blandt andet iværksat udvikling af en 'best practice' samt rettet erkendte fejl. Jeg vil på baggrund af Rigsrevisionens beretning sætte ind med yderligere uddannelse, så reglerne og pligterne for rapportering i forbindelse med tab og fund af våben og ammunition står helt klare siger forsvarschef, general Peter Bartram. Forsvaret vil derudover få lavet en gennemgang af administrative systemer og procedurer i forbindelse med tab og fund af våben, så tvivlsspørgsmål elimineres, rapporteringerne bliver mere ensrettede, og der løbende følges op på dem. ■

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Tema: Par på trods

SIDE 4-7

Indland

SIDE 8-10

Udland

SIDE 11-13

Forskning og analyse

SIDE 14-15

Materiel

SIDE 16-17

Arbejdspladsen

SIDE 18-21

Udannelse og karriere

SIDE 22-23

Sport og sundhed

SIDE 24-25

Kultur og identitet

SIDE 26-27

Navne

SIDE 28-29

Set udefra

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Radarbidrag til Irak

NRF: Først i det nye år sender Danmark bidrag til koalitionen mod ISIL i form af en mobil, jordbaseret radar og teknisk og operativt personel. Selve radaren placeres på Al Asad Air Base i Irak, hvor den vil overvåge lufterummet over Irak og det østlige Syrien, hvor kampene mod ISIL foregår. Sammen med radaren vil være omkring ti teknikere, der står for vedligehold og drift af radaren, mens operatørbidraget på omkring 20 personer integreres i luftoperationscentret på Al Dhafra Air Base i De Forenede Arabiske Emirater. Radaren indsættes i et område, hvor der ikke hidtil har været radardækning. ■

FC på Twitter

Lad bilen stå

JULEFROKOST: Militærpolitiet gennemfører igen i år julefrokostkampagne på Forsvarets Tjenestesteder. Synlighed og kontrol skal sikre, at ingen kører berusede hjem. Langt de fleste steder kommer Militærpolitiet på opfordring fra de myndigheder, der holder julefrokosten. - Succeskriteriet er faktisk, at vi ikke har en eneste spiritussag under kampagnen, fastslår major C.C. Mørk, der er chef for Militærpolitistation Danmark. Hvis man som bilist bliver taget med alkohol i blodet, risikerer man ikke blot en bøde eller en frakendelse af kørekortet, man risikerer også, at sagen får ansættelsesmæssige konsekvenser. ■

Nye børnegrupper i februar

SAMTALE: Veterancentret opretter til februar tre nye samtalegrupper for børn af veteraner med psykiske efterreaktioner fra en international udsendelse. Grupperne kommer til at foregå i Aalborg, Fredericia og Vordingborg og er et samarbejde mellem Veterancentret og Familienetværket. Er samtalegrupperne interessant for dit barn eller en kollegas børn, kan du høre nærmere om det gratis tilbud hos Veterancentret på 7216 3400. ■

FOTO: AKO

Endelig Jul i Mestersvig

Gaver og godter, julemad og juletræer. Det er bare noget af det, som Herculesflyveren medbringer i lasten, når det er tid til årets juledrop på Grønland.

Juledroppet er primært til Sirius-patruljen, der som hovedregel samles og fejrer jul i Danneborg, men det er også til både Mestersvig og Station Nord.

Som altid når vi opererer på Grønland, kan vejret ødelægge alle planer, men i år kom droppet frem.

Billedet er fra modtagelsen på Mestersvig. ■

PORTUGAL

EH101 hjem fra ørkenen

Da helikopterbidragets hold 5 kom hjem fra Resolute Support Mission i Mazar-e Sharif, Afghanistan den 29. september, blev de to EH101 helikoptere fløjet til Portugal for at træne. Scan koden og se video fra Forsvarets tv. Foto: Emma Kirketerp.

SE HELIKOPTERNE I PORTUGAL

KONTROLLERET F-16 STYRT PÅ WWW.FORSVARET.TV

Forsvarets Flyvehavarikommission er i gang med at kortlægge årsagen til havari. De fleste dele er nu bjærget.

Piloten HED blev optaget med flir-kamera, da han skød sig ud med katapult. Foto: Grab fra video.

AF LARS BØGH VINTHNER / VFK

SEERMAGNET Samtidig med at Flyvehavarikommissionen offentliggjorde sin foreløbige rapport om det danske F-16 kampfly, der 27. oktober styrtede i havet ved Rømø, offentliggjorde Forsvaret et timelangt interview med piloten HED, der skød sig ud med katapult. Et hovedhjul eksploderede under

take-off og efterfølgende kunne en pilot i et andet fly konstatere at HEDs F-16 havde fået beskadiget landingstellet. Efter en række forsøg på at løse dilemmaet, var HEDs eneste vej ud at trække i ejection-håndtaget. Mange danske medier har siden forsøgt at få et interview med piloten. For at komme de mange ønsker i møde, men samtidig beholde en hverdag, valgte HED at give et

interview til Kommunikationssektionen og tilbyde dette til alle medier. Som en undtagelse fik skolebladet på sønnens skole også et interview. I det redigerede interview er der originale optagelser fra wingman og redningshelikopter og arkivoptagelser. Efter blot to dage i cyberspace havde 40.000 klikket på HED på Youtube eller Forsvaret.TV. ■

Veterancentret har fået ny fane. Læs side 9.....

NY UDRYKNINGSSTYRKE EN REALITET

Syv lande har skrevet under på aftalen om den nye udrykningsstyrke, Joint Expeditionary Force.

AF VICKIE LIND / VFK

JEF På den sidste dag i november underskrev forsvarsminister Peter Christensen aftalen om dansk deltagelse i den nye udrykningsstyrke JEF, Joint Expeditionary Force. Det er en værnssfælles udrykningsstyrke under britisk ledelse, som skal være beredt på hurtigt at kunne rykke ud til kriser og konflikter rundt om i verden. - Vi står i dag overfor en sikkerhedspolitisk virkelighed i hurtig forandring. Terrortruslen, flygtningestrømme og Ruslands ageren i øst er bare nogle af eksemplerne. Fra dansk side tager vi vores ansvar alvorligt, når

det kommer til at kunne imødegå en sådan virkelighed. Derfor har jeg skrevet under på aftalen, siger forsvarsminister Peter Christiansen.

Værnsfælles styrke

Det er en værnssfælles styrke, men ikke mindst for den danske hær er JEF en videreførelse af det samarbejde, danske soldater havde med briterne og de baltiske lande i Irak og Afghanistan. - Jeg er glad for underskriften, da den bekræfter det tætte samarbejde, vi har, og skaber gode rammer for samarbejdet fremover, siger chef for Hærstaben, generalmajor Hans-Christian Mathiesen.

Hensigten med det fælles samarbejde er, at udrykningsstyrken – eller dele af den – hurtigt kan udsendes, når der opstår en krise- eller konfliktsituation. Udrykningsstyrken skal kunne håndtere et bredt felt af operationer. Fra evakueringsindsatser, til humanitære kriser, kapacitetsopbygning og til egentlige kamphandlinger. Det kan være i rammen af NATO, men også for eksempel under FN.

De syv lande, der har skrevet under, er udover Danmark, Holland, Norge, Litauen, Letland, Estland og Storbritannien, der leder den nye styrke. ■

KOMMENTAR

Et travlt år

Kære medarbejdere. Året går på hæld, og vi er på vej mod en velfortjent juleferie. Når den måske føles særligt velfortjent i år, er det fordi, næsten alle har løbet ekstra stærkt for at løse opgaver forbundet med besparelserne på 2.700.000.000 kroner, de mange nye effektiviseringstiltag, den nye HR model, de nye enheder, ansvar og processer.

Det gør man selvfølgelig ikke, uden at det kan mærkes i hele organisationen. Vi har gjort det i en tid, hvor vi står overfor et mere dynamisk trusselsbillede end nogensinde før: Cyberangreb, Ruslands ageren i øst, hjemlig terror, ISILs fremmarch og pirater. Derudover er der et ønske om at gøre mere ved det arktiske område. Ja, vi har nok at lave. Det får vi også i året, der kommer.

Set i det lys er det ikke unaturligt, at den 4. HR-måling i september, viste et generelt fald i nogles tilfredshed, motivation og ønske om at blive i Forsvaret. Jeg forstår til fulde frustrationen og tager den meget alvorligt. Jeg har i min mail til jer den 24. november skrevet, hvad vi i Forsvarets ledelse gør, for at næste år bliver - ikke mindre udfordrende – men mindre frustrerende.

Det vigtigste er, at vi lige nu planlægger aktivitetsniveauet, så personalet bliver mindre nedslidt og overbelastet. De tilbagemeldinger, jeg har fået fra de tre værn, viser, at der lokalt er muligheder for at skabe lidt bedre balance. Men, der er også andre tiltag, blandt andet i lokalt regi, der vil hjælpe.

Vi er respekteret og findes relevante blandt politikerne, der gerne vil have os til at løse rigtigt mange opgaver. Vi kan anvendes utroligt bredt. Og det vil vi også blive i det nye år. Men det er små enheder, vi tilbyder. I kortere perioder. Det er nødvendigt at indregne pauser, som vi eksempelvis har med F-16-bidraget. Skal vi løse flere opgaver end nu, er der brug for mere personel og formentlig også mere materiel.

Hvad sidstnævnte angår, er der visse lyspunkter. Blandt andet har Værnsfælles Forsvarskommando via Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ekstraordinært købt beskyttelsesudrustning, lette maskingeværer og nye droner. Derudover kommer der nye Piranha 5 PMV'er. Et væsentligt kvalitetsløft i vores Forsvar.

Med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår til Jer og jeres familier.

Peter Bartram
general
forsvarschef

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

Foto: Sara Skytte

UDGIVES AF
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
generalløjtnant Per Ludvigsen
viceforsvarschef

REDAKTØR
Vickie Lind - vickie@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K
www.forsvaret.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO: Foto: Sara Skytte
redaktion afsluttet 9. december 2015
Copyright Forsvaret 2015

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra FE om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 24.800

GIFT MED FORSVARET – NU SOM KURSUS

For par, hvor den ene er ansat i Forsvaret, kan perioder med adskillelse give ekstra prøvelser for kærlighedslivet. Det skal der gøres noget ved.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

UNDERVISNING Fra starten af næste år skal soldaterne til at pleje deres parforhold med et lynkursus i kærlighed, et såkaldt PREP-kursus. Veterancentret tilbyder soldaterne, der står over for en udsendelse, et fem timers kursus sammen med deres partner, hvor de blandt andet lærer at håndtere nogle af de udfordringer, der kan opstå, når man er adskilt over en længere periode.

- Der er nogle vilkår ved at være ansat i Forsvaret, der gør, at det kan være ekstra vigtigt at sætte ord på nogle ting sammen med sin kæreste eller ægtefælle. På mini PREP-kurserne tager vi fat på de hovedemner, der er vigtige, når man skal udsendes, forklarer Laila Dahl, der er socialrådgiver ved Veterancentret.

Afklaret med uvished

Selv om dette kursus kun er for kommende udsendte, er der, hvad enten det gælder sejlene tjenester, lange øvelser, udstationeringer eller udsendelser i Forsvaret, grundlag for ekstra prøvelser, når det gælder parforholdet. Uforudsigeligheden i hvor længe man skal være adskilt fra sin kæreste eller ægtefælle, kan gøre det ekstra svært at have et velfungerende kærlighedsforhold.

- Der er en masse uvished forbundet med, at soldaten kan blive den, der bliver prikket på skulderen næste gang og få at vide, at han skal af sted. Og det skal man som par være afklaret med og vide, hvordan man skal håndtere den situation, siger Laila Dahl.

Som instruktør på Veterancentrets PREP-kærlighedskurser møder Laila Dahl mange par, hvoraf den ene er soldat. Og ifølge hende er der nogle særlige vilkår i Forsvaret, som parrene skal affinde sig med. Et af dem er lange adskillelser. En del af jobbet, men ikke altid til at spå om, hvornår kommer. - Det stiller et krav om, at kommunikationen skal være så gnidningsfri som mulig, og at der skal være en basal tillid, så man tør komme hjem og sige, at man skal være væk i længere tid, siger hun.

Karriere, men for hvem?

Når soldaten er ude, efterlades ægtefællen eller kæresten derhjemme med opgaver, parret har været vant til at fordele, og det kan få rollerne i parforholdet til at ændres, når man selv skal håndtere, at bilen går i stykker, fyret brænder sammen, og hækken skal klippes.

- Det stiller et enormt krav om selvstændighed til de par, der trives i Forsvaret. Man skal være selvstændig både som den i jobbet, men også den derhjemme. Det gør sig gældende både under øvelse, missioner, overarbejde og når der er udlandstjeneste, siger Laila Dahl.

Et andet emne, Laila Dahl typisk oplever kan være vanskeligt for parrene at håndtere, er følelsen af, at den enes karriere har førsteprioritet. Den, der sidder hjemme og venter, kan opleve at være på standby, mens den anden er ude i verden for at realisere sin drøm.

- Det er svært, når soldaten for tredje gang på et år får at vide, at han/hun skal på øvelse i en uge, samtidig med at partneren skal til konference i USA. Så skal de vurdere, hvis job er vigtigst. For soldaten har ikke mulighed for at sige nej til den øvelse, når det kommer som en befaling, pointerer Laila Dahl.

Kærligheden blomstrer

Når soldaten vender hjem, er problemerne ikke nødvendigvis løst. For ægtefællen eller kæresten, der har været efterladt derhjemme med et fuldtidsjob, et hjem, der skulle passes og måske også børn, betyder soldatens hjemkomst et par ekstra sæt hænder i dagligdagen. Mens det for soldaten kan tage tid at vende mentalt hjem.

- For ægtefællen er hjemkomsten forbundet med en vis glæde og lettelse og en holdning, der hedder, at "nu er det altså din tur til at tage over, for nu har jeg trukket læsset i lang tid". Men soldaten er ikke altid i stand til det. Og det kan skabe konflikter, siger Laila Dahl.

Men hvis parret er gode til at kommunikere åbent, og forarbejdet så at sige er klarret forud for adskillelsen, bliver både perioden væk fra hinanden og hjemkomsten nemmere at komme igennem.

- Det er ikke så svært at være adskilt, hvis man er tryk i tilknytningen og ved, at når soldaten kommer hjem igen, skal vi være sammen og på kærestedate. Og for nogle par passer ordsproget "absence makes the heart grow fonder"; adskillelsen holder liv i forelskelsen, siger Laila Dahl. ■

TRE RÅD TIL AT HOLDE KONTAKTEN NÅR SOLDATEN ER VÆK

Aftal ikke et tidspunkt for kontakt. Det kan skabe unødigt bekymring.

Forventningsafstem! Aftal, hvordan I kan have kontakt, mens I er adskilt.

Husk på hinanden tre gange om dagen. Tip: tag tre mønter i lommen om morgenen, og flyt dem en ad gangen til den anden lomme i løbet af dagen, én gang for hver tanke. Eller send tre små sms'er.

Veterancentret tilbyder ud over minikurserne før udsendelse også weekend- og aftenkurser. Veteraner i og uden for Forsvaret og deres partner kan deltage gratis.

Kurserne finder sted over hele landet.

For mere information ring på 72 81 97 00.

ER SOLDATERNES
UNIFORMER MERE END
BARE PRAKTISKE?

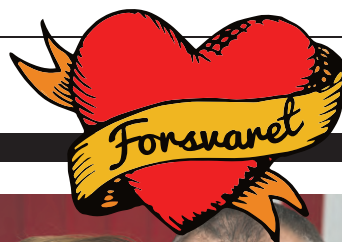
FÅ SVARET VED AT
SCANNE KODEN.

FOTO: SARA SKYTTE

JEG VIDSTE JO GODT, AT JEG LØB EN RISIKO

Da Jack i 2002 var udsendt i Kosovo, mødtes han i skjul med en lokal kvinde. Kærligheden fik dog konsekvenser, for da det blev opdaget, blev han anholdt og hjemsendt. Men Jack har aldrig fortrudt, for han fik sin Vali, og nu kan det dansk/albanske par fejre kobberbryllup.

AF CHARLOTTE VINCENTS JANSEN / VFK

ÆGTESKAB

MITROVICA, KOSOVO

2002: Det er lørdag, og Jack har besluttet sig for, at han for første gang vil overnatte hos Vali. De seneste uger er det blevet sværere for ham at stjæle sig til de ugentlige søndagsmøder med hende, så i dag har han valgt at løbe den helt store risiko. Også selvom det kan få store konsekvenser. For det er strengt forbudt for soldaterne at forlade lejren uden tilladelse. Blandt andet fordi, det kan være til fare for soldaten selv. Og Jack har kun sin egen accept af, at en enkelt nat hos Vali er ok.

Det bliver aldrig til mere end et gensynskram og en kop kaffe, for pludselig ringer Jacks telefon. Det er lejrens militærpolitibetjent, der meddeler ham, at han holder udenfor. Jack skal pakke sine ting og komme ud med det samme. Og det er ikke en behagelig meddelelse, militærpolitimanden har til den danske soldat, da han møder ham uden for Valis dør. - Jack, du er hermed anholdt.

ESBJERG, DANMARK 2015: Jack og Vali sidder i den hvide sofa og fortæller om den dag, hvor flere ugers opsparet gensynsglæde med ét blev afløst af tårer og hastige farvelkys. På Jacks skød sidder parrets treårige datter Medina med sin Ipad, og ind ad døren kommer storesøster Sara på 10 år. Alt ændrer traditionel familieidyl, og det er da også med smil på læberne, at parret fortæller deres historie.

Men der er ingen tvivl om, at det var en svær tid for det dansk/albanske par, da Jack for 13 år siden måtte efterlade en ulykkelig Vali tilbage i Kosovo, fordi han i al hast blev hjemsendt fem måneder før tid.

- Det var ikke sjovt for mig at skulle sige farvel til Jack. Det hele gik så hurtigt, og det var jo på grund af mig, han blev sendt hjem. Jeg følte mig meget skyldig, siger Vali.

Kærlighed med forhindringer

Jack og Vali mødte hinanden første gang i 2000. Jack havde orlov fra sit arbejde som lastvognsmekaniker i Forsvaret og var i ni måneder udsendt til Kosovo med Dansk Flygtningehjælp. Vali, der er Kosovo-albaner og på det tidspunkt var 24 år, gjorde rent i huset, hvor Jack og nogle af hans kolleger boede. De to blev hurtigt glade for hinanden, men det var kærlighed med forhindringer, for Jack havde en kæreste i Danmark. Og da han på et tidspunkt var hjemme på ferie, blev kæresten gravid, så han besluttede sig for at rejse hjem og stifte familie med hende.

Jack kom tilbage til sit gamle job som lastvognsmekaniker i Forsvaret, og han og kæresten købte hus sammen. De fik en datter, men kort tid efter barnedåben gik forholdet i stykker. Tilbage stod Jack med et hus, han ikke havde råd til at bo i, så da han fik mulighed for at blive udsendt med Forsvaret til Kosovo, slog han til.

- Jeg ville jo rigtig gerne blive i huset, og de seks måneders udsendelse gav mig mulighed for at spare nogle penge op, så det måske kunne lade sig gøre, siger Jack.

Tilbage i Kosovo

Da Jack i august 2002 var tilbage i Koso-

vo, fik han hurtigt kontakt med Vali igen. I starten var det kun pr. telefon, for på missionen i Kosovo var der en uskreven regel om, at soldaterne ikke måtte omgås civilbefolkningen. Men Jack og Vali var forelskede, og ligesom alle andre nyforelskede par ville de bare gerne være sammen. Så Jack måtte tænke kreativt, og han fandt da også en løsning på, hvordan han med jævne mellemrum kunne besøge sin kæreste. - Vi holdt som regel fri om søndagen, hvor vi ofte kørte en tur ind til byen. Vi måtte ikke forlade lejren alene, så vi var altid minimum to, der fulgtes ad. Vali boede i Pristina, som ligger en times kørsel fra lejren i Mitrovica, og jeg fik det arrangeret sådan, at mine kolleger på skift kørte mig ind til hende. Imens jeg var hos Vali, kørte kollegaen så ud for at handle og se lidt på byen, og så samlede han mig op på vejen tilbage. På den måde opdagede ingen, at jeg havde været væk, siger Jack.

Nyt hold og ny chef

Efter seks måneders udsendelse var Jacks opsparring ikke helt stor nok til, at han kunne beholde huset hjemme i Danmark. Han forlængede derfor sin udsendelse med yderligere seks måneder. På det tidspunkt havde han og Vali for længst besluttet, at de ville være sammen og skabe deres egen lille familie. Planen var, at Vali skulle med til Danmark, og at parret skulle bo sammen i Jacks hus.

Den første weekend på det nye hold ville Jack en tur til Pristina og besøge Vali, som han plejede. Men chefen for det nye hold havde besluttet, at soldaterne ikke længere måtte forlade lejren i mindre hold. Fremover skulle det foregå i samlet trop, i busser og med et fastlagt bestemmelsessted. For Jack betød det, at han ikke længere havde mulighed for at se Vali.

Det sidste besøg

Efter nogle uger uden de vanlige besøg hos Vali anede Jack en lørdag eftermiddag muligheden for at se hende. Og den mulighed greb han.

- En kollega og jeg skulle ud at prøvekøre en af værkstedets biler, og det gav os mulighed for at køre til Pristina alene. Jeg havde besluttet mig for, at jeg for første gang ville overnatte hos Vali, og på grund af reglerne om, at man ikke måtte forlade lejren alene, tog vi en af de unge drenge med, så der var to i bilen, når de kom tilbage uden mig. Jeg vidste, at jeg løb en risiko ved at overnatte uden for lejren uden tilladelse, men jeg var også klar over, at der nok ville gå lang tid, før jeg ville se hende igen, siger Jack.

Men gensynsglæden blev kort, og Jack nåede kun at være hos Vali i ganske kort tid, inden han blev afhentet af militærpolitibetjenten.

Jack skal hjem

Jack blev kørt tilbage til lejren, hvor han blev afhørt. Han fik besked på, at han skulle møde hos kompagnichefen søndag klokken 10. Og her var meldingen kort og kontant; du har overtrådt reglerne ved at forlade lejren uden tilladelse, og du skal hjemsendes mandag formiddag.

- Heldigvis havde vi en rigtig god fællestillidsmand. Han var meget forstående og

sagde, at jeg selvfølgelig skulle have lov til at sige farvel til Vali, før jeg rejste hjem. Så vi gik sammen over til kompagnichefen, og tillidsmanden sagde til ham, at enten får Jack lov til at se sin kæreste her i lejren, eller også tager han til Pristina og siger farvel til hende.

Kompagnichefen accepterede, at Vali kom på besøg i lejren. Det blev en tårevædet afsked og en underlig oplevelse for dem begge. Men selvom de var kede af det og chokerede, tænkte de også klart og brugte den korte tid sammen på at få udfyldt de papirer, der skulle til, for at Vali kunne få visum til Danmark.

- Det var lidt mærkeligt for mig at udfylde de papirer, for på det her tidspunkt vidste min far slet ikke, at jeg havde en dansk kæreste. Min mor og mine søskende vid-

Efter syv måneder med hemmelige stævnemøder, blev Jack og Vali gift den 27. juni 2003, få uger efter, at Vali var kommet til Danmark. Foto. Privat

ste det, og de havde også mødt Jack, men vi var lidt bange for min fars reaktion. Jeg havde jo regnet med, at jeg havde god tid til at fortælle det. Nu sad jeg pludselig der og søgte om visum til Danmark uden at min far overhovedet var klar over, at der var en dansk mand i mit liv, siger Vali.

Hjemtur på business class

Mandag formiddag blev Jack sendt retur til Danmark. Fordi det var med så kort varsel, var der kun meget få pladser tilbage i flyet. Det betød, at hjemrejsen foregik i den forreste ende. På business class.

- Det var da lidt underligt at sidde der med et glas champagne i den ene hånd og et å lá carte menukort i den anden. Lige der føltes det ikke som en rigtig straf, siger Jack.

Hjemme i Danmark tog Jack ud på sin gamle arbejdsplads på Varde Kaserne. Her blev han mødt af en chef med åbne arme.

- Jeg havde selvfølgelig spekuleret lidt på, hvad jeg nu skulle hjem til, og om episoden i Kosovo ville få konsekvenser. Men min gamle chef beroligede mig og sagde, at han kun kendte mig som en god fyr, og at mit job selvfølgelig stod klar til mig, siger Jack.

På kasernen fik Jack tilbudt psykologhjælp, men han havde slet ikke tænkt tanken, at det skulle være nødvendigt. Først da han passerede hovedvagten for at køre hjem til sit hus i Esbjerg, gik det rigtig op for ham, hvad der var sket.

- Da jeg sad der i bilen på vej hjem, brød jeg simpelthen sammen. Det hele væltede for mig, og jeg tudbrølede. I dag kan jeg godt se, at jeg nok skulle have sagt ja til psykologhjælpen, siger Jack.

Vali kommer til Danmark

Efter nogle uger hjemme i Danmark rejste Jack tilbage til Kosovo for at hente Vali. Men først skulle Valis far have besked. Han tog det meget pænt. Han forlangte, at der skulle holdes en stor forlovelsesfest for hans datter og hendes udkårne. Og sådan blev det.

Vali kom med til Danmark, hvor hun flyttede ind i Jacks hus. Parret blev gift, og Vali startede på sprogskole og faldt godt til. Men desværre gik Jacks planer om at beholde huset ikke helt, som han havde håbet.

- Fordi jeg blev sendt hjem fem måneder før tid, fik jeg ikke sparet så mange penge op, som jeg havde forventet. Så vi var nødt til at sælge huset, fortæller Jack.

Det har dog ikke bragt skår i glæden, og 27. december kan Jack og Vali fejre kobberbryllup. Det skal fejres med en stor fest. En fest for kærligheden.

- På en måde var det godt, det der skete dengang. Det betød jo, at vi hurtigere kunne være sammen. Og selvom det på mange måder var en svær tid, har ingen af os nogensinde fortrudt noget, siger Jack. ■

RETNINGSLINJER FOR SOLDATER PÅ MISSION

Når danske soldater er på mission, er de underlagt dansk militær straffelov og disciplinarlov samt særlige direktiver for den konkrete mission, herunder retningslinjer for god adfærd.

På missionerne er der desuden lavet en aftale med det pågældende land om, at danske styrker har lov til at opholde sig i landet og på hvilke vilkår.

Hvorvidt soldaterne må forlade lejren eller i hvilken udstrækning, de må have kontakt med civilbefolkningen vurderes fra mission til mission og afhænger blandt andet af sikkerhedssituationen i det pågældende land.

VI SÅ HINANDEN HVER ANDEN MÅNED

For seks år siden pakkede Mette sit liv ned og flyttede til USA. Ikke for at forlade ægtefællen Steen Hartov, men for at arbejde for NATO. Efter seks år med Atlanterhavet imellem sig er langdistanceægteskabet nu afløst af en fælles tilværelse i Virginia.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

LANGDISTANCE

I 2009 tog Mette Hartov imod et jobtilbud, der bragte hende til Norfolk, Virginia i USA. Flere tusind kilometer fra sin ægtefælle, Steen Hartov, der blev i Karup. Parret havde på det tidspunkt forestillet sig, at langdistanceforholdet kun skulle vare et par år, og at de måske kunne mødes et sted på halvvejen. Men sådan gik det ikke; det ene år tog det andet, og lige pludselig var ét år blevet til seks.

- Vi valgte ikke at leve adskilt i seks år. Vi valgte se tiden an et års tid ad gangen. Det gik jo meget godt, siger brigadegeneral Steen Hartov.

Med sig til USA tog Mette parrets 8-årige søn, Victor. Nu skulle hun både vænne sig til tilværelsen som geografisk enlig mor og jobbet som assisterende juridisk rådgiver og senere souschef i det juridiske kontor ved NATOs hovedkvarter i Virginia.

- Det var lidt som at springe ud fra den højeste vippe i svømmehallen. Jeg vidste ikke helt, hvad jeg gik ind til. Men det var en fælles beslutning, og jeg havde ikke gjort det, hvis Steen havde sagt nej, siger Mette.

Rendez-vous i lufthavn

To gange har Mette og Steen Hartov mødtes i en lufthavn. Med hver sin destination og udgangspunkt, formåede rejseplanen at gå op, så de kunne udveksle nøgler og dosmerseddel.

- Man skal kende hinanden godt, før at det kan gå godt, siger Mette.

Mette og Steen Hartov mødte hinanden i 1993, da de begge arbejdede i Forsvarskommandoen. Siden da har de været udstationeret til Polen og Estland både som par og enkeltmand, så parret kendte til det at pendle mellem arbejdet og kærligheden.

- Vi har været sammen i rigtig mange år, og vi kender hinanden godt og hviler i vores relation, siger Steen Hartov.

Derfor var afstanden mellem Karup og Norfolk måske heller ikke så stor i bevidstheden som den så ud til på verdenskortet.

- Når folk spørger, om det har været hårdt, svarer jeg, at der var jo ingen af os, der var ved frontlinjen. Vi var aldrig længere væk fra hinanden end et telefonopkald og en flybillet. Og man skal huske på, at vi selv har valgt det, siger Mette.

Nyt perspektiv

Med en sammenlagt rejsetid tæt på tre døgn fra Karup til Norfolk og tilbage igen og en tidsforskel på seks timer blev det ikke til weekendsmuttere. Alligevel gik der i løbet af de seks år sjældent mere end to måneder mellem parret så hinanden.

- Det har været lidt som en lang date, når vi kun havde en uge sammen. Vi har været forskånet for hverdagen, men det har givet os

Efter seks år med kærligheden og arbejdspladsen på hver side af Atlanterhavet, bor ægteparret Mette og Steen Hartov nu sammen i Norfolk, Virginia i USA. Foto: Privat.

et andet perspektiv på, hvad der er vigtigt for os i vores forhold. Og det er at være kærester, snakke om ting og hygge sig med at lave mad sammen. Ikke om den ene får tomt opvaskemaskinen eller ej, siger Steen Hartov.

Parret sørgede for at spare deres ferie sammen til flest mulige gensyn. Når Steen Hartov var på besøg, arbejdede Mette – og omvendt. Fjernarbejdsplads, FAP og forstående chefer gjorde det muligt for Steen Hartov at være hos sønnen i Virginia, når Mette var på tjenesterejse. Og afstanden mellem dem gjorde, at Steen Hartov kunne fokusere på familien, når han endelig kom på besøg.

- Jeg kunne arbejde til sent om aftenen, når jeg var i Danmark, og når jeg var i USA var jeg far og hjemmegående husbond, der købte ind og lavede mad. Det gjorde, at jeg kunne være mere nærværende med min familie, siger Steen Hartov.

Igen under samme tag

I august 2015 rejste Steen Hartov til Norfolk

igen. Denne gang for at blive. For Steen havde fået nyt job som Forsvarschefens forbindelsesofficer og ældste danske officer i NATO-hovedkvarteret.

- Da stillingen dukkede op, tænkte jeg, at nu måtte jeg hellere slå til. Vi var enige om, at nu ville det være rart at flytte sammen igen, siger Steen Hartov.

Efter seks års adskillelse og et verdenshav imellem sig, er de korte besøg nu afløst af en fælles tilværelse på fuld tid. I dag ligger Mette og Steen Hartovs kontorer i gåafstand fra hinanden. De to bor under samme tag, og indtil videre er det gået godt med at være samboende igen.

- Man skal selvfølgelig lære hinanden at kende igen og huske på, at man er forskellige steder i livet efter at have boet hver for sig så længe. Men det har ikke været svært at vænne sig til, siger Mette.

- Jeg var lidt spændt på at se, hvordan det var at bo sammen uden en slutdato, men jeg har været meget bevidst om, at jeg ikke skal blande mig i den hverdag, der er.

Man må acceptere det, der kører. Nu bor vi sammen på fjerde måned, og vi tager fire måneder mere, siger Steen Hartov med et grin.

Steen Hartov skal pensioneres om tre år, men det ligger ikke i kortene at de af den grund flytter tilbage til Danmark lige foreløbigt. Mette er stadig glad for sit arbejde i NATO, og sønnen Victor skal fortsætte sin skole i USA.

- Men hvem ved, hvad der kan nå at ske, siger Mette, der er otte år yngre end Steen, og derfor har lidt flere år tilbage på arbejdsmarkedet.

- Det ville i hvert fald være meget ukarakteristisk for os at træffe en beslutning tre år ud i fremtiden. Men vi flytter nok til Danmark på et tidspunkt, for jeg kan ikke forestille mig at blive gammel i USA, istemmer Steen Hartov. ■

FOTO: ISAK HOFFMEYER

HENRIK VAR EN ANDEN, NÅR HAN VAR I UNIFORM

Da Dy Plambeck rejste til Afghanistan for at skrive en bog om krigen, blev hun forelsket i en dansk soldat. Hun er den dag i dag glad for at have fået stor indsigt i hans verden. For den kan være svær at forstå.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

KRIG OG KÆRLIGHED

Da forfatteren Dy Plambeck lærte sin kæreste, Henrik, at kende, fandt hun hurtigt ud af, at der fandtes to versioner af ham; en i uniform og en i civil. Og det var noget, hun måtte forstå og acceptere, hvis hun skulle være kærester med en soldat.

- Henrik bevægede sig på en anden måde, når han havde uniform på. Den kropslighed, der er forbundet med at være soldat, den stivhed og den ranke holdning, smittede af på hans personlighed. Han kom til at være mere firkantet og hård i sine svar, når han havde uniform på, fortæller Dy Plambeck.

I oktober 2012 tog hun til Afghanistan med bagagen fyldt af små, sorte notesbøger og et ærinde om at levere reportager fra hverdagen ved fronten til Weekendavisen og indsamle research til sin næste roman. Det var her, hun mødte Henrik: gruppefører, sergent og i gang med sin fjerde udsendelse.

Da Henrik var hjemme på leave, besøgte han Dy Plambeck i København. Det, der skulle have været en frokostaftale, blev til to hele dage sammen, og der opstod følelser mellem soldaten og forfatteren. De aftalte derfor, at Henrik kunne komme på besøg igen, når han var kommet hjem fra Afghanistan.

Låst fast i venteposition

Resten af Henriks udsendelse mailede de sammen, men Dy Plambeck husker det som en kaotisk periode.

- Der var en hel masse følelser, men vi havde kun kendt hinanden to-tre dage, og han

ville først komme hjem til februar. Jeg er ret rastløs og utålmodig anlagt, så for mig var den venteposition ret underlig, fordi jeg følte mig indespærret. Selvom jeg kunne lave, hvad jeg ville, var der stadig et stykke af mig, der var dernede, hvor Henrik var. Jeg var aldrig helt til stede, der hvor jeg var, husker Dy Plambeck.

Selvom Dy Plambeck og Henrik skrev sammen næsten hver anden dag, føltes det aldrig helt som, da de havde mødtes i København.

- Han forandrede sig meget, da han tog tilbage til Afghanistan, så det menneske, jeg havde mødt i København og havde lært lidt at kende i de to dage, var en anden end den person, jeg mailede og snakkede i telefon med. Der var en større alvor.

I deres samtaler bemærkede Dy Plambeck, at soldatersproget var begrænset til at udstede og parere ordre, og ikke designet til at sætte ord på indre tilstande og følelser. Fordi Dy Plambeck havde talt med mange pårørende, var hun godt klar over, at distancen ville opstå, men hun kunne alligevel ikke lade være med at tage den nært.

- Jeg tog det straks som en afvisning af mig, at der ikke var den samme adgang til at tale om følelser eller om, hvordan han havde det, og om han tænkte på mig.

At møde en mand i krig

Det var ikke bekymringer om omskiftelige og uforudsigelige arbejdstider og lange øvelser, Dy Plambeck havde, da hun valgte at blive kærester med en soldat, for hendes eget arbejde ligger sjældent fra klokken 8-16, fem dage om ugen. Overvejelserne kredse-

de snarere om, hvad systemet gør ved mennesker, og hvordan soldaterrollen påvirker ham, som hun siger.

- Henrik fortalte mig, at en del af soldaternes træning var at lære at gemme følelserne væk, fordi de ikke kunne bruges til noget, mens de var i krig. Og det sad stadig i ham, når han var i uniform.

Selvom Dy Plambeck syntes, det var svært at møde en mand i krig, hjalp hendes research til romanen med at forstå soldatens adfærd.

- For eksempel var Henrik var meget, meget træt, da han kom hjem. Men min research til bogen havde forberedt mig på det, så jeg kendte grunden. Ellers havde jeg nok syntes, det var mærkeligt, at der kom en halvfremmed mand hjem til mig og sov en hel dag, når vi nu skulle lære hinanden at kende. Jeg forstod godt, at der skulle gå noget tid, før det kunne blive til noget, siger Dy Plambeck.

Bogen bragte dem tættere

Henrik fik lov til at fortælle om sine oplevelser og sammen med de mange interviews og samtaler med andre soldater, som Dy Plambeck lavede, hjalp det hende videre med hendes roman. Skriveprocessen blev et redskab for Henrik og Dy Plambeck til at komme tættere på hinanden, og de fik talt om, hvordan det var at være soldat, om at være udsendt, om Henriks oplevelser og om at slå ihjel.

- Det var en stor hjælp for Henrik og mig og for bogen, at jeg syntes, det var så interessant at høre om krigen. Det har haft stor betydning for, at vi kunne komme tættere på hinanden.

Da Dy Plambeck tog til Afghanistan hav-

de hun ikke forestillet sig, at hendes nye roman skulle handle om både krig og kærlighed. Men sådan blev det. Romanen udkom sidste år og fik titlen Mikael.

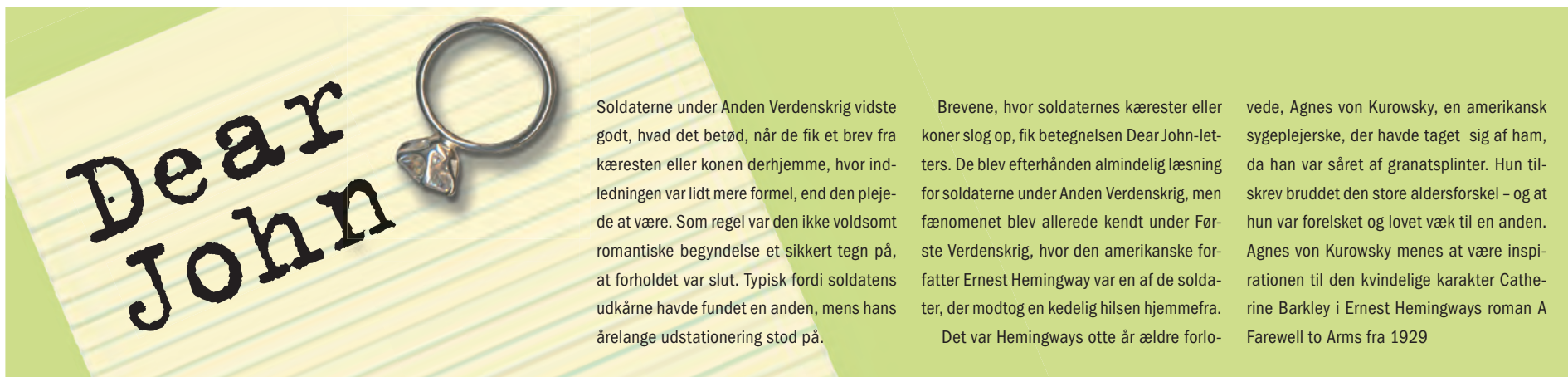
- Jeg vidste ikke, at det skulle blive en kærlighedshistorie. Men krig og kærlighed er jo en gammel tematik i litteraturen, og jeg syntes, det var interessant at skrive en moderne krigs-og-kærlighedshistorie. Derfor kom bogen til at ligne min egen historie mere, end jeg havde regnet med.

Fælles forståelse

Bogens hovedperson, journalisten Becky, tager til Afghanistan for at rapportere – ligesom Dy Plambeck gjorde det – og møder en dansk soldat, som hun bliver kærester med. Men Beckys Mikael er en meget anden type menneske og soldat end virkelighedens Henrik. Mikael tager til Afghanistan igen. Dy Plambecks Henrik blev hjemme. For allerede før han mødte Dy Plambeck, havde han besluttet, at hans fjerde udsendelse skulle være den sidste. I dag har parret en datter på femten måneder. Henrik er stadig tilknyttet Forsvaret, men er i gang med at færdiggøre sin bachelor på CBS på civiluddannelse.

Krigen i Afghanistan bragte Dy Plambeck og Henrik sammen, og i dag – tre år efter – er det stadig en del af deres historie som familie.

- I det hele taget har det været en stor hjælp, at jeg selv har været der, mærket sandet, kørt i de pansrede køretøjer, spist maden i felthuset og siddet på Kuffen og spist deres hjemmebagte kager. Det har givet os en fælles forståelse. ■

Soldaterne under Anden Verdenskrig vidste godt, hvad det betød, når de fik et brev fra kæresten eller konen derhjemme, hvor indledningen var lidt mere formel, end den plejede at være. Som regel var den ikke voldsomt romantiske begyndelse et sikkert tegn på, at forholdet var slut. Typisk fordi soldatens udkårne havde fundet en anden, mens hans årelange udstationering stod på.

Brevene, hvor soldaternes kærester eller koner slog op, fik betegnelsen Dear John-letters. De blev efterhånden almindelig læsning for soldaterne under Anden Verdenskrig, men fænomenet blev allerede kendt under Første Verdenskrig, hvor den amerikanske forfatter Ernest Hemingway var en af de soldater, der modtog en kedelig hilsen hjemmefra.

Det var Hemingways otte år ældre forlo-

vede, Agnes von Kurowsky, en amerikansk sygeplejerske, der havde taget sig af ham, da han var såret af granatsplinter. Hun tilskrev bruddet den store aldersforskel – og at hun var forelsket og lovet væk til en anden. Agnes von Kurowsky menes at være inspirationen til den kvindelige karakter Catherine Barkley i Ernest Hemingways roman A Farewell to Arms fra 1929

KRISEØVELSE ENDTE BRAT

Årets store nationale kriseøvelse endte før tid, da politiet måtte forlade øvelsen på grund af flygtningesituationen omkring Danmark. Forsvaret fortsatte dog og fik aktiveret pårørendecentre både i Jylland og på Sjælland.

AF THOMAS JERICHOW OG KIM VIBE MICHELSEN / FAK OG EXTREM INFORMATION

ØVELSE

Alt var klar til årets store nationale papirkriseøvelse, og de kom også et stykke af vejen. Et atomdrevet russisk skib kolliderede med et dansk fragtskib ud for Grenå og blev af egen besætning sat på grund ved Hjelmsø. Det var startskuddet til en kæde af begivenheder, hvor hele krisestyringssystemet skulle testes. Påsejlingen udløste ikke bare en lokal krise, men testede også de diplomatiske forbindelser til russerne, som sendte en fregat mod stedet. Den nåede dog dårligt frem, før øvelsen blev aflyst.

Fra Forsvarets side blev det besluttet at fortsætte og benytte muligheden for at

træne oprettelsen af pårørendecentre. Og mens de fleste øvrige øvelsesdeltagere trænede "på papir", så var pårørendecentrene en helt anden snak.

Grædende skuespillere

Pårørendecentre er en relativ ny ting i Forsvaret. Ideen er dels at sørge for, at de pårørende i en katastrofesituation kan få et tilbud om hjælp og information, og dels at aflaste de operative stabe, der har nok at lave fra også at skulle tage sig af henvendelser fra bekymrede fædre, mødre, koner og kærestes.

Til øvelsen var læger, psykologer, socialrådgivere og feltpræster i beredskab. Der var indkvartering, registrering og mad og drikke, men så kom de pårørende, og det

gik ikke helt stille for sig. Der var hyret grædende skuespillere, og der blev gået til stålet, så det blev til lidt mere end bare kaffe på Kuffen for de deltagende.

- Det har været en super øvelse for os, og på mange måder en øjenåbner. Vi skal som myndighed hele tiden give de pårørende sikker, rettidig og korrekt information, men samtidig følger de jo med i mediebilledet og på sociale medier. Vi var derfor bagefter meget tid på at gå i rette med alle mulige og umulige rygter, fortæller kaptajn Søren Egebæk, der er presseofficer ved Trænregimentet.

Centrene dækker alle tre værn samt Hjemmeværnet. I alt er seks garnisoner udpeget til at opstille centrene med kort varsel. Forsvaret informerer de pårørende om

muligheden gennem medierne, når et center oprettes, og som udgangspunkt er alle, der har en relation til en af de berørte ansatte, velkomne. ■

KRISØV

KRISØV er en tilbagevendende krisestyringsøvelse, der hvert andet år over centrale aktørers evne til at opretholde og videreføre samfundskritiske funktioner i en situation, hvor disse funktioner trues, svækkes, afbrydes eller ødelægges.

Øvelsen skal danne grundlag for at styrke varetagelsen af kerneopgaverne i krisestyringen, herunder at afprøve om rolle- og ansvarsfordeling, planer, procedurer og samarbejdsrelationer fungerer efter hensigten.

Det koster
minimalt
at tænke
digitalt

DET KOSTER MINIMALT AT TÆNKE DIGITALT

DIGITALT: Den koncernfælles kampagne "Det koster minimalt at tænke digitalt" er sat i værk for at skabe opmærksomhed om digital post og opfordre til reduktion af den fysiske post. Kampagnen består af en musikvideo, plakater samt slogan-post-it's. Du kan se videoen på in-

tranettet eller på Youtube, hvis du søger på: Det koster minimalt at tænke digitalt. Reduktionen af fysisk post er allerede godt i gang. Siden 2011 har Forsvarsministeriets koncern reduceret mængden af fysisk brevpost med cirka 30 procent, og den positive tendens fortsæt-

ter. I 2015 er mængden af fysisk post efter 3. kvartal reduceret yderligere med cirka 8 procent. I 2015 forventer Forsvarsministeriet at have opnået en besparelse på omkring 4 millioner kroner i udgifter til porto i forhold til 2011.

FORSVARETS NYESTE FANE

I århundreder har fanen haft stor betydning for soldater, og det sker sjældent, at der kommer nye til. Men en ny fane er netop blevet indviet i Ringsted.

"Det er en stor ære at slå sømmet i. Jeg kalder den veteranfanen, fordi jeg betragter det som en fane for alle os veteraner," siger Anker Sewohl, som fik æren af at slå tredje og sidste søm i Veterancentrets nye fane.

TEKST OG FOTO: MICHAEL AAGAARD JENSEN / AAGAARD MEDIER

VETERANER Forsvarets nyeste fane blev 2. december indviet i Ringsted. Indvielsen fandt sted til veteranforum og den nye fane tilhører netop Veterancentret. Indvielsen var kulminationen på næsten et års arbejde.

- Vi sendte de første mails omkring februar, og så har vi arbejdet lige siden. Der har været to ben af arbejdet. Først skulle vi finde nogen, der kunne producere den. Derefter skulle den igennem systemet og godkendes. Det har været en lang vej, fortæller kaptajn, Kristian Lindhardt Hansen, som er en af de to medarbejdere, der har arbejdet med at få den nye fane klar.

Faner har i århundreder hørt til i militæret og traditionen kan spores langt tilbage i tiden.

- Tidligere var den et kommandotegn, og det er noget, der betyder meget for de enkelte regimente. Hvis det er en kongelig indvi-

et fane, som en regent har indviet, så er der meget stolthed forbundet med det. Gamle faner hædres, og hvis man skal have ny fane, så hænges den gamle typisk op og bliver gemt. Regimente, der har været i kamp, har et fanebånd, hvor der står, hvor og hvornår kampen har været, fortæller Ronny Andersen, heraldisk konsulent ved Rigsarkivet. Den nye fane ved Veterancentret er ikke blevet kongelig indviet. Det er kun faner for regimente, der har været, eller kan tænkes at komme i kamp, som bliver det. Men det betyder ikke, at der ikke er stolthed forbundet med den.

- Jeg tror, det er noget, der betyder meget for de militært ansatte. De civile tænker måske ikke så meget over det. Jeg synes personligt, at det giver et mere fast ståsted i identifikationen med Veterancentret. Vi er ikke bare endnu en organisation, og så lufter det jo lidt af der, hvor vi militært ansatte kommer fra, fortæller seniorsergent, Jørn Hvenegaard Christiansen, som også

har været med til at få projektet med den nye fane til at lykkes.

Kristian Lindhardt Hansen tilføjer.

- Vi er udsendt med Dannebrog på skulderen. I udlandet er du altid mere dansk end hjemme, og når du er udsendt af Danmark, så er du endnu mere dansk. Så det ligger smukt i tråd med det. Så synes jeg, at det er en god måde at sige, "her er vi" på. Hvis man mener, det man laver er kvalitet, så kan man godt reklamere for det, og det synes vi jo, at det er, det vi laver.

Veterancentrets fane blev indviet af Forsvarschef general Peter Bartram, som slog det første søm i fanen. Veterancentrets chef, Jette Albinus slog andet søm i fanen, og til sidst slog veteran, Anker Sewohl, tredje og sidste søm i fanen. Anker Sewohl er en af de danske veteraner, der har flest udsendelser bag sig og han har selv været en del af veteranarbejdet.

- Jeg ser det som en meget stor ære, at de har valgt mig til det. Det betyder også me-

get, at man viser, at man værdsætter det arbejde, jeg gør for veteraner. Så tror jeg, at det betyder meget for veteraner, at det er en fra vores egne rækker, der får lov til at slå søm i det, jeg vil kalde veteranernes fane, fortæller Anker Sewohl. ■

FANEN

En fane kan være kongelig indviet eller være en embedsfane. Kongeligt indviende faner gives til enheder, der kan forventes at komme i kamp. Fanen er en dannebrogsfane med enhedens mærke eller våben oppe i det inderste, øverste felt, sammen med enhedens navn. Hvis det er en kongelig indviet fane, så kommer regentens monogram i midten. Veterancentrets fane er en embedsfane og er indviet af Forsvarschefen, chefen for Veterancentret, og en veteran.

PRESSET ER LETTET PÅ DE FASTANSATTE

Hvordan løser en enhed sine opgaver, når bemanningen er skåret ind til benet? Hos JMTO er en del af svaret at udvide brugen af reserve- og hjemmевærnsfolk betydeligt. Som sidegevinst har det smittet positivt af på sygdomsstatistikken.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

RESSOURCER Når man skal løse stort set de samme opgaver som før, men med færre folk, er man nødt til at finde nye veje. Det har man gjort hos Joint Movement and Transportation Organization (JMTO), som har til opgave at levere transportløsninger for hele Forsvaret.

- Vi i ledelsen spurgte hinanden: "Hvordan får vi bedre sammenhæng mellem opgaver og ressourcer?" JMTO-chefen og jeg har positive erfaringer med reservister og hjemmевærnsfolk i operative roller, så for os var en del af løsningen at integrere dem dybt i vores arbejde, forklarer major Gert Kingo. Han er chef for JMTO's Movement Control-enhed (MOVCON).

Del af en større strategi

Brugen af reserven og Hjemmевærnet falder i tråd med den såkaldte Delstrategi 9, en del af Forsvarets HR-strategi. Da Gert

Kingo er tidligere distriktschef i Hjemmевærnet, gav det god mening, at integrationsopgaven tilfaldt ham.

- Det var vigtigt for mig fra begyndelsen, at vi ikke fik et A-, B- eller C-hold. Vi har derfor arbejdet målrettet med at integrere, for nok har vi forskellige grundvilkår, men vi løser opgaverne sammen som en enhed, siger Gert Kingo.

Jeppe Trautner er major af reserven og chef for JMTO's reservefolk. Han er begejstret for JMTO's tilgang til det, reserven kan byde ind med.

- Mange af mine folk er tidligere fastansatte. Nogle har årtiers operativ erfaring, mens andre er ganske unge. De er alle højt motiverede, og deres civile arbejdsgivere er næsten uden undtagelser meget positive over for tjenesten i Forsvaret, siger han.

JMTO bruger reserven i perioder med operative spidsbelastninger, også i udlandet. Senest var der både reservefolk og hjemmевærnsfolk med i Spanien under NATO-

øvelsen Trident Juncture.

- JMTO modtager os varmt og indsætter os på linje med det faste personel, siger Jeppe Trautner.

Der er fordele og ulemper

De umiddelbare fordele ved at bruge reserven og Hjemmевærnet er til at få øje på: JMTO kan strække egne personelressourcer ved at skalere op efter behov. Men der er også nogle ulemper, fortæller Gert Kingo:

- Det giver en stor administrativ byrde, eksempelvis i forhold til rejse- og løn, der delvis forvaltes analogt for reservister. Her kunne Forsvaret drage nytte af mere digital forvaltning, som der eksempelvis findes i Hjemmевærnet. Man skal også vide, at der ligger en stor uddannelsesopgave i det.

- Omvendt har reserven personel, der til dagligt arbejder med logistik, for eksempel ved BaneDanmark. Hvis vi så skal arrangere transporter ad jernbanevejen, har vi pludselig civile kompetencer, som vi kan

trække på, påpeger han.

Det letter også presset på de fastansatte.

- Vi kan allerede se et betydeligt fald i antallet af langtidssygemeldte på grund af stress. Reserven og Hjemmевærnet er ikke hele forklaringen – men bestemt en vigtig del af den, fastslår Gert Kingo. ■

FORMÅL MED DELSTRATEGI 9

"Formålet med strategien er at bidrage til en effektivisering af Forsvaret og Hjemmевærnets opgaveløsning samt de operative kapaciteter. Det skal blandt andet ske gennem en mere målrettet og integreret anvendelse af Forsvarets og Hjemmевærnets samlede personelreserve."

Kilde: Forsvarets HR-portal, www.kortlink.dk/hwsb

MOTORSTOP VED SOMALIAS KYST

En lettet besætning på dækket umiddelbart efter den hårde landing. Med sig har de også en soldat fra Frømandskorpset, som var skytte på helikopteren. Han er anonymiseret af sikkerhedshensyn. (Privatfoto)

I juli 2014 er Lynx-helikopteren fra Esbern Snare på opgave langs Somalias kyst. Pludselig står den ene af de to motorer af – og uret begynder at tikke mod en mulig katastrofe.

TEKST OG FOTO: THORBJØRN FORSBERG / VFK

HELIKOPTER

Lynx-helikopteren flyver over vandet langs Somalias kyst den 18. juli 2014. For cirka 25 minutter siden lettede den fra støtteskibet Esbern Snare, hvor den og besætningen er en del af anti-piraterimissionen Operation Ocean Shield. Dagens opgave: At flyve ved Somalias kyst for at samle efterretninger og søge efter tegn på et forestående piratangreb. En typisk opgave for Lynx-folkene.

Det er en varm dag. Solen bager temperaturen er på omkring 33 grader celsius. Der er helt vindstille, og betingelserne for at flyve er ikke de bedste - en helikopter fungerer bedst i et lidt koldere klima med mere vind for at få den optimale opdrift og gennemstrømning af luft gennem motorerne. Men i begyndelsen går det fint. De to motorer er varme, men temperaturerne ligger stadig under fabrikantens foreskrevne grænseværdier.

Under forberedelserne til dagens opgave har besætningen talt om, hvad de skal gøre, hvis de får problemer undervejs. Hvem, der skal gøre hvad. Mentalt sidder procedurerne fast. Intet indikerer, at det lige er i dag, der skal blive brug for dem. Men overraskelsen lurker om hjørnet.

Erfaring

Folkene ombord på Lynx'en er erfarne folk. Fartøjschefen kaptajn løjtnant Jesper Kastberg har været pilot siden 2005, og den taktiske observatør premierløjtnant Morten Hindkjær har haft sin rolle i 13 år. Med sig

har de oversergent Henrik Hjorth, også en soldat med adskillige år i tjenesten, heraf 16 år på Lynx-helikopteren. Dette er hans syvende udsendelse til Operation Ocean Shield og hans tiende i alt. Med sig har de også en skytte fra Frømandskorpset.

Warcry

Somalias kystlinje er en blanding af klipper, strand og klitter, mangroveskov og brændinger, som de fleste sømænd ville holde sig langt væk fra. Lynx'en er efterhånden nået frem til en af de kendte piratlejligheder langs kysten, som naturligt nok holder til ved et strandområde, hvor brændingen ikke er så slem. På den måde kan de få deres både i vandet, når de skal på kapringstogter. Helikopter-besætningen observerer, tager billeder og noterer sig, hvad de ser. Tidligere har man oplevet, at der er blevet skudt efter helikopteren, som bortset fra enkelte steder ikke er mere skudsikker end en personbil.

Pludselig sker der noget: Lige efter lejren lyder alarmen i cockpittet. Først tænker fartøjschefen Jesper Kastberg, om der er trykket på en testknap, men det går hurtigt op for ham, at olietrykket i den ene af helikopterens to motorer er helt væk. Når det sker i en gasturbine, er der risiko for, at den eksploderer. Han laver sit warcry, et kald over radioen til resten af besætningen om, at situationen er meget alvorlig.

Vægten

Morten Hindkjær har umiddelbart efter fartøjschefens warcry udsendt et nødopkald til Esbern Snare og er begyndt at dum-

pe mest muligt brændstof. Det gælder om at få vægten ned, så chancen for at nå tilbage til skibet på én motor forøges. De meteorologiske forhold er stadig dårlige, og det er ikke blevet nemmere at flyve, nu hvor man kun er på halv kraft.

Oversergent Henrik Hjorth har gjort sit til at få vægten ned. Han har før været med under et motorstop og ved, hvad der skal gøres. Han har lynhurtigt sagt farvel til den tunge 12.7 mm ammunition, som i lighed med brændstoffet bliver smidt i havet.

Piloten slukker ikke motoren med det samme men kører den ned i tomgang. Det er en sikkerhedsforanstaltning for at sikre sig, at man ikke i en presset situation kommer til at slukke for den forkerte motor. Da man konstaterer, at helikopteren stadig flyver med den ene virkende motor, lukkes den defekte helt ned. Og så starter uret; det er nu et spørgsmål om tid, inden man ikke længere kan holde sig i luften.

Pres

Der er omkring ti minutters flyvning tilbage til Esbern Snare under de vanskelige meteorologiske forhold. Alternativet er at lande på stranden, men udsigten til at miste helikopteren og ende som gidsel hos piraterne – eller det, der er værre – er ikke attraktiv. De vil hjem!

På Esbern Snare har man efter nødopkaldet fra helikopteren vendt skuden og sejler så hurtigt, man overhovedet kan mod den sårede fugl. Afstanden skal gøres så kort som muligt mellem de to.

I helikopteren bliver den resterende motor presset til det yderste, og den ligger lige

Jesper Kastberg, premierløjtnant Morten Hindkjær og oversergent Henrik Hjorth fik tildelt Medaljen For Udmærket Lufttjeneste den 25. november 2015. (Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste)

ANERKENDELSEN

Den officielle anerkendelse af den ekstraordinære indsats kom den 25. november 2015, da man gav Medaljen For Udmærket Lufttjeneste til Jesper Kastberg, Morten Hindkjær og Henrik Hjorth. I indstillingen hed det sig blandt andet:

”Baggrunden for indstillingen er de indstilledes bidrag til at undgå tab af menneskeliv og materiel ud fra en nødprocedure, som ingen af besætningsmedlemmerne havde prøvet før i en operativ situation.”

Besætningen har efterfølgende beskrevet det som en af de fedeste team-oplevelser, de har været med til. Og de har bearbejdet det grundigt; snakket meget med hinanden og med kolleger og familie om situationen.

Medaljerne blev uddelt ved en ceremoni på Flyvestation Karup, hvor man samtidig tildelte missionsmedaljer til de, der har været udsendt med EH101 til Afghanistan.

på kanten af grænseværdierne for temperatur og tryk. De flyver med en hastighed på 70-80 knob frem mod skibet, også kaldet ”bucket speed.” Det betegner den hastighed, hvor helikopteren bruger mindst energi. Men ingen ved med sikkerhed, om den resterende motor holder længe nok.

Landingen

Esbern Snare er kommet i syne, og på rette tid drejer søfolkene skibet rundt, så det kommer på linje med helikopterens rute. Man skal ikke til at flyve unødigt rundt for at nå om til helikopter-dækket.

Helikopteren nærmer sig skibet, som sejler med cirka 20 knob. Helikopteren kan ikke flyve langsommere end 40 knob på én motor. Det bliver en hård landing. Skibets besætning er klar på posterne, hvis Lynx-helikopteren skulle ramme andet end landingspladsen eller ryge ud over siden og i havet.

Helikopteren lander med et bump. Hastigheden er en del højere end normalt, men landingshjulene holder. De mange timers træning i luften og simulatoren spejler sig i landingen, og man rammer ikke hverken ind i skibet eller i vandet. Efter nogle meter står helikopteren stille. Besætningen kan ånde lettet op.

Efter nogle lange minutter med fokus helt og aldeles på at nå tilbage til skibet, er der nu pludselig plads til at tænke over, hvad der kunne være sket. Der bliver krammet, og kroppe dirrer af spænding. En lettelsens tåre ses også i øjenhuler hist og her. Nu er man i sikkerhed. ■

Dervar et døgn mellem, hver af de tre handlebaner hvor de 16 mekanikere havde travlt med at skrue på maskineriet. Allerede på 2. bane begyndte meldingerne at komme om at gummipuderne på bæltene blev smadrede. Så lagrene hjemme blev tømt og 6.000 gummipuder fragtet til Spanien.

Jakob er sergent og IKK kommandør og var vild med det bakkede terræn. "Spændende! Jeg vil kalde det bykamp for køretøjer. Og IKK-erne har været imponerende. Vi har lavet angreb på nogle stillinger, og de troede at det var kampvogne der kom og tog dem, men så kom der fanme infanteri ud af dem"

Som Reaktionskampgruppe 2015-II, er 1. Brigades II Panzerinfanteribataljon (II/JDR) forstærket med bidrag fra alle øvrige dele af hæren. Bl.a. ingeniørsoldater med mineplov og broslagnings kampvogn.

SOLDATERNE SKABER ØVELSEN

Trident Juncture var den største NATO-øvelse i 13 år, og med cirka 36.000 soldater i alt bød øvelsen på både ventetid og unikke erfaringer og oplevelser. Danmark deltog med knap 1.000 soldater, 300 køretøjer og en fregat.

AF MORTEN JUST BRANDSTRUP / VFK

SPANIEN

De små 1000 mand Reaktionskampgruppe II var Danmarks kernebidrag i den gigantiske NATO-øvelse Trident Juncture. Gruppen, der tager udgangspunkt i 1. Brigades II Panzerinfanteribataljon, udgør i forvejen Danmarks aktuelle bidrag til NRF, NATOs hurtige reaktionsstyrke. I Chinchilla øvelsesterrænet udenfor Albacete i det centrale Spanien gennemførte kampgruppen først tre batal-

jonshandlebaner, der svarede til en almindelig dansk øvelse, og til sidst en brigadeøvelse, der strakte sig over seks dage.

Kampgruppen var derfor i felten i op til 18 dage, og det betød en del ventetid for mange af de knap 1.000 danske soldater, der deltog. Men ifølge chefen for 1. Brigade, brigadegeneral P.O. Knudsen, så var de mange soldaters deltagelse i øvelsen nødvendig og hele ventetiden værd.

- Øvelsen har primært haft fokus på uddannelse af chefer og føre-

re, og de har fået et løft, der ikke er muligt på en national øvelse i Danmark. Den enkelte soldats deltagelse var en absolut nødvendighed og en forudsætning for den feltmæssige og føringsmæssige uddannelse. Soldaterne skabte således rammen, realismen og de naturlige friktioner, der udfordrer chefer og føreres beslutningstagen, siger P.O. Knudsen.

God træning at rykke så mange til Spanien

Og selv om nogle af handlebaner-

ne for kampgruppen mindede om det, der også bliver øvet hjemme i Oksbøl, så gav det alligevel mening at flytte træningen til Spanien.

- De soldater, der har haft kontakt til den spanske Host Nation Support eller de øvrige nationers øvelsesbidrag og deltaget på selve øvelsen i terrænet, har fået meget ud af det. Øvelsen gav desuden en række erfaringer indenfor blandt andet logistisk udholdenhed, materiellets anvendelse og taktisk indsættelse i det bjergrige terræn samt ikke mindst in-

teroperabilitet i forhold til de øvrige nationer, der deltog i øvelsen, siger P.O. Knudsen.

Samtidig var Trident Juncture en unik mulighed for at teste deploymenten af så mange soldater og så meget materiel.

- At flytte en næsten organisatorisk reaktionskampgruppe med små 1.000 soldater samt kampvogne, infanterikampkøretøjer, pansrede mandskabsvogne m.v. fra Danmark til et sydspansk øvelsesterræn er en meget relevant øvelse i sig selv, siger P.O. Knudsen. ■

SOF'er i København

TOPMØDE: Cheferne for specialoperationsstyrkerne i Norge, Sverige, Finland og Danmark mødes hvert år til konference med det formål at skabe et tættere samarbejde indenfor uddannelse, udvikling og operationer. I år var chefen for den danske specialoperationskommando, generalmajor Jørgen Høll, vært for konferencen, der blev afholdt på Marinestation Holmen i København sidst i oktober. Fire oplægsholdere havde indlæg, som dannede baggrund for drøftelser om udviklingen af de nordiske specialoperationsstyrker. Værtskabet for konferencen går på skift mellem de nordiske lande synkroniseret med formandskabet i Nordic Defence Cooperation (NORDEFCO), hvor Danmark har formandskabet i 2016.

Mobilt hovedkvarter til EASF

KENYA: Danmark har sammen med Storbritannien doneret et mobilt hovedkvarter til East African Standby Force (EASF). Det skete først i december i Nairobi, Kenya, hvor hovedkvarteret var stillet op i forbindelse med overdragelsen, der officielt blev gennemført af Danmarks ambassadør i Kenya, Mette Knudsen, og den britiske forsvarsattaché, brigadier Mark Christie. Det donerede udstyr har en samlet pris i omegnen af 3 millioner kroner, og er en del af EASF start up kit projektet, der har haft og fortsat vil have dansk lead.

Sprogofficererne bor sammen med det danske mentorbidrag i Camp Qargha i det vestlige Kabul.

Stine og Lærke er også med, når de kvindelige officersaspiranter er på øvelser i og uden for skolens område.

De kvindelige officersaspiranter har deres egen bygning i lejren, men 90 procent af undervisningen foregår sammen med de mandlige aspiranter.

ET KOMPAGNI KUN FOR KVINDER

Female tolay hedder enheden på den afghanske officersskole, hvor kvinder bliver uddannet til officerer i den afghanske hær. Danmark bidrager til uddannelsen med blandt andet sprogofficerer.

TEKST OG FOTO: KAPTJAN CHRISTIAN/ RESOLUTE SUPPORT

AFGHANISTAN

Tolay er det afghanske ord for kompagni, og Female tolay er den afghanske hærs kompagni af kvindelige officersaspiranter. De har deres egen bygning på officersskolens område i Kabul. Bygningen er omkranset af en høj mur med pigtrådshegn på toppen. Kompagniet har en hotline direkte til skolechefen, men 90 procent af kvindernes træning er integreret med mændenes. De eneste fag, som de

kvindelige officerskadetter afholder alene, er deres fysiske træning og førstehjælp.

Fra Danmark deltager to kvindelige tolke, sprogofficererne Stine og Lærke, i uddannelsen. De kvindelige officerskadetter modtager undervisning i klasselokaler sammen med deres mandlige kollegaer, og de bliver også undervist af mandlige instruktører. - Kvinderne er blevet væsentligt mere integreret end det, der var planlagt. Det har været nødvendigt for at få det hele til at hænge sammen, og det har været afgha-

nernes eget valg, fortæller Lærke i den forbindelse.

Det er dog fortsat en udfordring at få de kvindelige afghanske instruktører til at undervise mandlige kadetter.

Militære doktriner på dari

Stine og Lærke taler dari, der er det ene af Afghanistans to officielle sprog, og dari er sproget, der tales på officersskolen. De står hovedsageligt for tolkning mellem de afghanske instruktører og de allierede mentorer. Lektionerne er typisk af militær karakter, så

Stine og Lærke har derfor godt styr på både militære doktriner og glosser, når der skal tolkes om alt fra basal taktik til oprørsbekæmpelsesdoktrin.

Bekymrede pårørende

De danske sprogofficerer er involveret i alle aspekter af uddannelsen af afghanerne, og de får ofte mulighed for at tage med på de militære øvelser, der foregår både på officersskolens eget område og i militærområder rundt om i Kabul.

Ud over den daglige tolkning

på skolen oversætter sprogofficererne tekster og andet uddannelsesmateriale. Senest har Lærke været med til at producere en rekrutteringsfilm målrettet de afghanske kvinder. Det har vist sig svært at overvinde familiernes bekymring for deres døtres ve og vel i en militær institution som den afghanske officersskole, hvor de kvindelige kadetter er omgivet af mænd. Videoen skal derfor vise, at kvinderne er sikre, bor under fine forhold og får en brugbar uddannelse. ■

SEARIDERS TRÆNER SØVÆRNETS STORE SKIBE TIL KAMP

Efter endt øvelse giver searider Nicoline Ploug sin tilbagemelding til besætningen i tekniksektionen på Peter Willemoes. Men besætningen afgør selv, om de vil følge hendes anbefalinger.

Instruktører fra Søværnets Skole vil i fremtiden stå for en del af enhedstræningen af Søværnets store skibe. Seariders kaldes de. For besætningerne betyder det mere realistiske øvelsesscenarier, hvor hele skibets kampkraft bliver udfordret og trænet. Desuden får besætningerne et nyt syn på, hvordan de agerer under kamp.

TEKST OG FOTO: PERNILLE KROER/VFK

WHOLE SHIP APPROACH

Fregatten Peter Willemoes er på patrulje i fjendtligt område, da et missil rammer skibet i styrbord side. Der opstår brand i chefens lukaf og på torpedodækket. Sprinkleranlægget sætter ud. Det samme gør APAR-radaren, sonarsystemet og en række andre sensorer og våbensystemer. Besætningen kæmper for at få udbedret skaderne, mens angrebet fortsætter.

Whole ship approach

Scenariet er en øvelse, der er planlagt af et team af seariders. Det er instruktører fra Søværnets Skole, som er med om bord. Undervejs i øvelsen slukker de for nogle af skibets systemer og trækker printkort ud, så der sker faktiske fejl på skibet. Nu har de fordelt sig i skibets sektioner, hvor de observerer, hvordan besætningen agerer, prioriterer og får repareret skaderne, så skibet fortsat kan kæmpe.

Chef for udviklingssektionen på Søværnets Skole, orlogskaptajn Brian Jensen forklarer:

- Det nye er det, som vi kalder whole ship approach. I stedet for, at skibet træner sekvensvis for eksempel i at slukke en brand eller nedkæmpe et fjendtligt fly, genererer vi nu et scenarie, hvor den enkelte hændelse har indflydelse på hele enheden og påvirker hele skibets organisation på én gang. Det er så op til skibschefen at

få skabt nogle kommunikationsveje i skibet, der gør, at han kan prioritere ALT i forhold til den aktuelle trussel.

Har brug for seariders

Fordelen for enheden ved at bruge seariders er ifølge Brian Jensen, at ingen i besætningen kender scenariet på forhånd, så ingen har forberedt sig på, hvad der kommer af hændelser. Chef for Peter Willemoes, kommandørkaptajn Kristian Haumann er enig.

- Vi er nødt til at have nogen udefra til at hjælpe os med at planlægge komplekse og realistiske scenarier og lave fejl på skibet. Ellers skulle jeg bruge personel fra min besætning til at stå for øvelsen. Personellet ville så mangle i bekæmpelsen af truslerne og udbedringen af skaderne, samtidig med at de ikke selv ville få trænet, siger Kristian Haumann.

Besætningen afgør, hvad der fungerer

For at opsætte scenarierne bruger Søværnets Skole seariders fra de fleste af skolens centre. Der skal være nogle, der ved noget om brand og havari. Nogle, der ved noget om sanitet og førstehjælp, om sensorer og våbensystemer, og nogle, der ved noget om selve skibet.

Fagligheden har searider-teamet taget med sig fra dengang, de selv sejlede, og fra undervisningen hjemme på Søværnets Skoles centre. Men searider og næstkommanderende på Søværnets Skoles Center for Skibs-

sikkerhed, kaptajnløjtnant Nicoline Ploug understreger, at hendes opgave om bord ikke er at undervise, men at vejlede:

- Jeg observerer, og i min tilbagemelding fortæller jeg, hvad jeg har set, der har fungeret godt og mindre godt. Så har vi en dialog, men det er op til besætningen, om de vil bruge min tilbagemelding eller ej. Alt efter besætningens træningsniveau, vil de ændringsforslag, som den enkelte searider kommer med, blive brugt i større eller mindre grad, forklarer Nicoline Ploug.

Opgave med stort fokus

Metoden med at bruge seariders i enhedstræningen stammer fra den tyske flådes havariuddannelse i Neustadt og den engelske flådes Flag Officer Sea Training, FOST, i Plymouth.

Det er begge krævede uddannelser, som fregatten Peter Willemoes har gennemført, og som Søværnets øvrige to fregatter og de to støtteskibe også skal gennemgå. Derudover er det planen, at inspektionsskibene, der opererer i Nordatlanten, skal gennemføre uddannelse i Neustadt.

Både hvad angår de store skibe og enhederne i Nordatlanten får seariders'erne fra Søværnets Skole en vigtig rolle i at forberede enheder, inden de starter på uddannelsen i Neustadt og - for de store enheders vedkommende - efterfølgende ved FOST. Desuden er danske seariders udsendt til støtte for henholdsvis de tyske og engelske seariders, når de danske enheder er på uddan-

nelse i Neustadt og ved FOST. Der er derfor efterspørgsel efter Søværnets Skoles seariders, og succesen er blevet en udfordring:

- Det skal ikke være nogen hemmelighed, at opgaven med at levere støtte til enhederne til søs, er ressourcekrævende. Ved siden af den nye opgave skal vores centre jo fortsat uddanne det personel, som skal ud og fungere på enhederne. Men opgaven med støtte til træning til søs har stort fokus, og vi er meget opmærksomme på at gennemføre aktiviteten på en måde, der giver størst mulig værdi for enhederne, og som samtidig gør det muligt for centrene at løse deres hjemlige uddannelsesopgaver, konstaterer sektionschef Brian Jensen. Han forventer, at forberedelserne til træningen af enhederne i Nordatlanten går i gang i løbet af foråret 2016. ■

SØVÆRNETS SKOLE

Søværnets Skoles stab har til huse i Frederikshavn. Foruden staben består Søværnets Skole af seks faglige centre og Søværnets Tamburkorps. Centrene er:

Center for Sergent og Maritim Uddannelse
Center for Taktik
Center for Skibssikkerhed
Center for Våben
Center for Dykning
Center for Teknik

Historisk aftale om kystvagtsamarbejde

ARKTIS: Sammen med Island, Finland, Canada, Rusland, USA, Sverige og Norge har Danmark skrevet under på en ny aftale om kystvagtsamarbejde i Arktis. Det nye forum, Arctic Coast Guard Forum, skal fungere som et sted for koordinering, informationsudveksling og deling af erfaringer vedrørende kystvagtopgaver i de arktiske farvande. Forummet skal blandt andet være med til at sørge for en sikker og miljømæssig forsvarlig udvikling inden for det maritime område i hele Arktis.

Det var chef for Planlægnings- og Stabiliseringsafdelingen i Værnfælles Forsvarskommando, oberst Peter Boysen, der skrev under på vegne af Ark-

tisk Kommando og derved Danmark.

- Farvandene i Arktis er enorme og på rigtig mange punkter ekstremt udfordrende, og der er behov for så meget samarbejde som muligt for at skabe maksimal grad af sikkerhed - både i forhold til eftersøgnings- og redningstjeneste og i forhold til miljøet. Derfor skal vi også kunne udveksle oplysninger og erfaringer, så vi bliver mest mulig effektive i løsningen af vores opgaver, siger Peter Boysen.

Formandsskabet i det nye forum, der følger formandsskabet i Arktisk Råd, skal rotere hvert andet år mellem de otte lande. Efter planen skal Danmark have formandskabet i 2025.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

VETERANER

Netværkspsykolog Charlotte Norbys konsultation ligger centralt i Aarhus med store vinduer ud til den trafikerede og larmende M.P. Bruuns Gade. At det kunne være en forhindring for nogle af hendes klienter, havde hun ikke tænkt over, før hun fik veteraner i terapi. Høje lyde fra byggearbejde og de mange vinduer ud til gaden gjorde veteranerne utrygge på grund af PTSD, posttraumatisk stresssyndrom.

- Der er mange ting, der kan trigge, men så bruger vi det i terapien og finder ud af, hvad de kan gøre ved det. Det bliver en hjælp til, at de kan lære sig selv bedre at kende, forklarer Charlotte Norby.

En stor del af Charlotte Norbys arbejde handler om at hjælpe veteranerne igennem deres traumer. Typisk har disse traumer resulteret i en undgåelsesadfærd, som betyder, at soldaten undgår ubehagelige situationer, der bringer minder fra traumet frem. Det kan betyde, at veteranen undgår befærdede gader og steder med store forsamlinger, i for eksempel et supermarked. Typisk er det undgåelsesadfærden, der bliver problemet, fordi den får veteranen til at hænge fast i fortiden.

For tiden hjælper hun blandt andet veteraner med at fastholde deres gode udvikling, efter de har været i længere behandlingsforløb på klinikkerne for PTSD.

- De kommer her, hvis de har brug for at læsse af. Mennesker med PTSD har svært ved at håndtere forandringer og kan få det rigtig skidt, når ting sker. De har brug for struktur for at føle sig trygge, så nogen gange kan en livsbegivenhed som for eksempel en skilsmisse, færdiggørelse af uddannelse eller en fyring gøre, at de får brug for en hjælpende hånd med at genfinde strategier til at håndtere forandringen, fortæller Charlotte Norby.

Helt ny verden

Før Charlotte Norby blev netværkspsykolog, kendte hun intet til Forsvaret. Foran hende lå en stor opgave med at forstå forkortelser, grader og ikke mindst soldaternes arbejde. For at lære soldatens sprog at kende og få indblik i, hvad de havde oplevet, læste hun en hel række bøger. Samtidig har hendes mand været tilknyttet Forsvaret for en kortere periode og assisterede med at få termer og hierarki på plads. - Jeg var meget nysgerrig i de første forløb, jeg havde. Jeg ved ikke, hvad de må have tænkt. Jeg vidste ikke, hvad en IED var.

er svært. Og det kan være svært at lægge fra sig, når man kommer hjem fra en mission. Så jeg tror, at Forsvaret forstærker den maskuline tendens til at have svært ved at tale om følelser, siger Charlotte Norby.

Slukke for adfærden

Da hun startede som netværkspsykolog, havde hun en håndfuld mødre i terapi. De havde svært ved at håndtere, at deres sønner var udsendt.

Og på mange måder lå mødrene i den anden ende af spektret sammenlignet med, hvad Charlotte Norby skulle hjælpe veteranerne med. Soldaternes terapi handlede om at lære dem at tale om deres følelser og sætte ord på deres tanker omkring deres mentale trivsel for at bearbejde deres traumer. For mødrene gjaldt det i højere grad om at lære at handle sig ud af deres angst.

- Mødrene var totalt opslugte af deres følelser. De var angste for, hvad der kunne ske dernede, hvad der kom hjem, og hvad der ville ske, hvis de ikke kom hjem, fortæller Charlotte Norby.

Hendes opgave her lå i at lære mødrene at slukke for adfærden, slukke for tv'et og ikke læse om krigen i aviserne. Og i første omgang havde Charlotte Norby ikke forestillet

Mødre snakker, soldater handler

I sine fem år som netværkspsykolog har Charlotte Norby behandlet veteranernes traumer og både mødt soldaterne og deres mødre. To modsætninger, når det gælder om at tale om følelser.

Charlotte Norby har været tilknyttet Institut for Militærpsykologis netværk af psykologer siden 2010. Foto: Jan Jul.

- De vil helst ikke tale om det, der er problemet, og de undgår det, der minder dem om traumet. Min opgave er at hjælpe dem til at få en tryk hverdag til at fungere igen, siger Charlotte Norby.

Hun søgte ind som netværkspsykolog i Institut for Militærpsykologis netværk af psykologer i 2010 med speciale i kriser, traumer og parterapi. Netværkspsykologerne er privatpraktiserende psykologer, som er tilknyttet Forsvaret. Deres praksisser er spredt rundt om i landet, så veteranerne ikke har så langt til psykologhjælpen.

Mellem dig og mig

De veteraner, der går i terapi hos Charlotte Norby, har typisk angst, en depression eller svært ved at vænne sig til at komme hjem efter en udsendelse. Det hedder i fagsprog tilpasningsproblemer og opstår, fordi soldatens nervesystem stadig er i højt beredskab, på vagt så at sige. Det kan gøre, at veteranen har en tendens til at blive aggressiv, lide af søvnbesvær og i det hele taget have svært ved at falde ned.

Derudover hjælper hun par, hvor den ene har PTSD, med at forstå tilstanden. Så når konen bliver sur over, at veteranen ikke vil med i supermarkedet og hjælpe med indkøbene, handler det ikke om, at han ikke vil være sammen med hende. Det er tværtimod en del af undgåelsesadfærden at undgå steder med mange mennesker.

- Hvis de lærer, hvad PTSD'en gør, og forstår, at det er noget, der foregår imellem dem, bliver det noget, de kan arbejde sammen om. Det handler om at eksternalisere PTSD'en, altså flytte den fra at være noget, der foregår indeni til udenfor. Dermed bliver PTSD'en ikke kun veteranens problem, men derimod noget, PTSD'en gør ved ham, siger Charlotte Norby.

Alligevel gik der ikke lang tid, før der begyndte at tegne sig et billede af soldaten, selv om Charlotte Norbys klienter er meget forskellige.

- Jo mere jeg har mødt soldaten, jo mere har jeg kunnet nikke genkendende til nogle træk, en måde at tale på, sammenholdet og loyaliteten. De er meget loyale over for dem, de har besluttet sig for, og meget dedikerede til deres opgave.

Svært ved at finde ord

Efterhånden begyndte andre træk også at dukke op. For eksempel har mange af veteranerne svært ved at sætte sig i stolen over for Charlotte Norby og fortælle hende om deres problemer og bede om hjælp. Typisk har familie, venner eller kæreste presset soldaten til at søge hjælp.

- Nogle har svært ved at finde et sprog herinde og sætte ord på deres følelser og ting om sig selv. Herinde kommer de jo ikke med kommandoer.

Så Charlotte Norbys opgave er at lære soldaterne at tale om deres følelser og lære dem at holde ud at være i dem. Ofte tager deres vrede eller depression form i fysiologiske symptomer som for eksempel ondt i maven.

- De er ikke vant til at sætte sig ned og fortælle, hvordan de har det. De handler sig i højere grad ud af tingene. Nogen gange registrerer de, at de har ondt i maven, men er ikke klar over, at det kan være et stresssymptom. De tænker mere konkret, siger hun.

I en maskulin verden som Forsvarets er der ikke i så høj grad en kultur for at tale om følelser. Charlotte Norby oplever, at kommandosproget udvisker følelsessproget og erstatter det med en handlebetonet adfærd.

- Soldaten bliver jo trænet i at handle, være skarp og klare sig, så det ligger på ryggraden at handle sig ud af noget, der

sig, at lige netop den gruppe ville dukke op i konsultationen i Aarhus.

- Jeg fandt ud af, at det ikke kun er soldaten, der bliver berørt af krig. Moren, der sender sin søn i krig, søsteren, der sender sin bror i krig, og hustruen, der sender sin mand i krig, bliver også berørt. Hele familien bliver påvirket.

Og det var ikke kun på grund af teenagesønnen derhjemme og den umiddelbare identifikation med mødrene, at gruppen af pårørende gjorde så stort et indtryk på Charlotte Norby.

- Jeg havde ikke forestillet mig, hvor svært det kunne være at være pårørende til en udsendt soldat. Det har sat mit eget liv i perspektiv, at jeg har været forskånet for så voldsomme oplevelser, som jeg hører om, siger Charlotte Norby. ■

Charlotte Norbys bogliste

Charlotte læste en række bøger for at få indblik i soldaternes verden. Herunder kan du se nogle af dem.

- Efter krigen af Christian S. Richardson & Michael Holbek Jensen
- Soldaten – i krig og kærlighed af Rikke Hyldgaard
- Kæmp for alt hvad du har kært af Bubber
- Jæger 200 af Lars Møller
- Jeg er en hær af Lars Husum
- De faldne af Karl Erik Stougaard, Jesper Caruso, Line H Nielsen, Mads Nissen
- Vi slår ihjel og lever med det af Lars R. Møller

Pakistan er nøglen til ro omkring Afghanistan

Amrullah Saleh er tidligere chef for den afghanske efterretningstjeneste. Han er også formand for den kommission, der netop har offentliggjort sin undersøgelse af, hvordan Taliban på kort tid kunne indtage byen Kunduz i oktober i år. Amrullah Saleh deltog på Forsvarsakademiets konference om kapacitetsopbygning og Folkeretten i forbindelse med uddannelsen af afghanske og pakistanske sikkerhedsstyrker. Forsvarsavisen talte med Amrullah Saleh om situationen i Afghanistan og om relationen til Pakistan.

AF THOMAS JERICHOW / FORSVARSAKADEMIET

AFGHANISTAN Var du overrasket over, at Taliban kunne indtage Kunduz?

Jeg var både overrasket og chokeret. Men jeg var glad for, at mit arbejde i den kommission, der netop har aflagt rapport om begivenheden, viste, at det ikke kun skyldtes styrke hos Taliban, men også inkompetence hos de lokale og centrale myndigheder.

Men Taliban var jo ikke militært stærkere end den afghanske hær. Hvordan kunne de skubbe den afghanske hær ud af byen? Der var en række faktorer, som spillede ind. Dels var der ingen vestlige styrker i området. De kom først og støttede senere. Samtidig lykkedes det Taliban at trække kampene omkring Kunduz ud over en syv måneders periode og dermed låse en del af de afghanske styrker udenfor byen. For det tredje var den lokale, politiske elite, det jeg kalder det grå netværk, splittede og ineffektive. Alt sammen faktorer, som gjorde Kunduz sårbar. Men egentlig ser jeg det ikke som en katastrofe, for det viste, at selv om Taliban kunne vinde en lille militær sejr, så var der ingen politisk grobund for, at de kunne blive i byen. Meget er sket de seneste 14 år, og befolkningen ønsker dem ikke.

Så du ser ikke Taliban som en trussel mod Afghanistan i dag?

Nej. Sådan ser jeg det ikke. Hvis et stærkt land som Frankrig kan trues af relativt få folk fra ISIL, der har meget til fælles med Taliban, så skal man huske, at vi kæmper mod tusinder af folk med samme mentalitet og projekt som ISIL. Vi er truede, men det, der holder os oppe er, at langt størstedelen af afghanerne ikke ønsker, at den proces, vi har gang i, ryger af sporet.

Hvis vi flytter os til det regionale perspektiv,

er du kendt for at være meget kritisk overfor Pakistans rolle i regionen. Du er blandt andet citeret for at have sagt, at Afghanistan ser på Pakistan i et økonomisk perspektiv, mens Pakistan ser på Afghanistan i et sikkerhedspolitisk perspektiv. Hvad er konsekvensen af det?

Jeg synes, det er uretfærdigt at beskyldte mig for at være meget kritisk overfor Pakistan. Jeg er bare realistisk. Vi har et stort, atombevæbnet land. Allieret med Vesten og med et kæmpe militær, som bekæmper et lille naboland – Afghanistan – med alle midler. Det er ikke kun det, at de støtter Taliban. De udsætter os også for økonomiske sanktioner. Vi kan ikke eksportere vores grøntsager eller naturressourcer til Indien. Når tingene går galt i Afghanistan, er det let for verden at beskyldte os, men vi dør jo også af de vejsidebomber, som jeg mener, at Pakistan har et medansvar for.

Men pakistanerne vil vel sige, at du undervurderer, hvor kompliceret situationen er på deres side af grænsen. Gør du det ikke lidt for let for Pakistan at standse Taliban?

Jeg tror, det er meget let for dem, hvis de vil. De har malket Vesten for penge i 14 år, mens de sagde, at de ikke kunne styre Taliban, og nu kommer de så og siger til Vesten, at de kan levere Taliban til fredssamtaler, hvis de får flere penge. De har styret Taliban hele tiden. Det er ikke så kompliceret. I har bare svært ved at se hvem, der er Taliban i Vesten, men os i regionen ser klart hvem, der er Taliban, og de bor blandt andet i pakistanernes hoteller og gæstehuse. Når de taler med jer i Vesten, snakker de om, hvor kompliceret det hele er, men overfor os slår de øjnene ned, for vi ved, de lyver.

Hvis vi går ud fra, at du ikke forventer fred i regionen gennem en massiv militær sejr til den ene side, så kommer der vel et tidspunkt, hvor I alle sammen må sætte

jer ned og finde en politisk løsning. Taler du dig ikke væk fra den løsning ved at gå så hårdt til pakistanerne?

Hvis man ser på det i et større perspektiv, så er det ikke holdbart på sigt at have en uvederhæftig pakistansk hær, som beskytter terrorister. I øjeblikket er de ved at udvikle taktiske atomvåben. Det her er større end Afghanistan. Hvis ikke Vesten tager sig af det her, så kommer Vesten – før eller siden – til at mærke det på sig selv. Se hvor Osama Bin Laden blev fundet. Han blev fundet nær Pakistans største officerssskole. Vidste pakistanerne det? Før eller siden må vi til forhandlingsbordet, men Pakistan er ikke bare et problem for Afghanistan. Pakistan er et problem for hele verden.

Men der er nye konflikter på vej, som Vesten må forholde sig til og samtidig en generel krigstræthed. Hvad sker der, hvis Vesten bliver træt af at pumpe milliarder i regionen og trækker sig ud, inden I har fundet en måde at tale sammen på?

Det er en fejl at se det som et spørgsmål om os og pakistanerne. Hvis vi ser verden som en krop, så er Pakistans støtte til terror lig med kræft, mens Syrien er et nyreproblem. Hvilket problem vil du løse først?

Men hvad nu hvis Vesten trækker sig alligevel, så skal I selv finde løsninger?

I må forstå, at resten af verden ser op til Vesten og forventer lederskab, værdier og engagement. Hvis I ikke leverer, må I spørge jer selv, om I kan blive ved med at have den lederrolle, Vesten traditionelt har haft. Hvis I ikke deltager i løsningen af det her, kommer det tilbage til jer på den ene eller den anden måde.

Hvordan ser Afghanistan ud om 10 år. Lad mig bruge en metafor. Vi er en fugl Fønix. Vi er et land med en lang historie, og vi går ikke væk. Vi vil ikke fragmentere el-

ler forsvinde. Spørgsmålet er, om vi har en stærk eller en svag stat, og om vi har områder, hvor den afghanske stat ikke har kontrol. Sker det, bør Vesten spørge sig selv: Hvem har så kontrollen over de områder?

Du kan se hele interviewet med Amrullah Saleh på Forsvarsakamiets Youtube-kanal: www.youtube.com/user/rddedk. ■

AMRULLAH SALEH

Amrullah Saleh (45 år) kommer fra den tajik-dominerede provins Pansjir. Han er tidligere chef for den afghanske efterretningstjeneste og leder af den kommission, som blev nedsat for at undersøge, hvordan Taliban kortvarigt kunne besætte den nordlige by Kunduz i oktober i år. Saleh er også leder af bevægelsen Den Grønne Trend og medlem af Jamiat partiet. Han er kendt for sin kritiske holdning til Pakistan og støttede den tidligere minister Abdullah Abdullah under valget i Afghanistan, hvilket ikke forhindrede præsident Ghani i at gøre ham til leder for Kunduzkommissionen.

NY OPFINDELSE SKAL STYRKE SIKKERHED PÅ BYGGEPLADS

Hos Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har man altid taget sikkerhed på arbejdspladsen alvorligt, men nu har man gjort yderligere tiltag for at optimere sikkerheden og rydde op.

AF DORTE NORDAHL FRIIS / CAND. COMM.

ADFÆRD I Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses projektsektion 2 har man taget initiativ til at afprøve, om nyere adfærdsforskning kan være med til at gøre det nemmere for entreprenører at overholde arbejdsmiljølovgivningen. Inspireret af begrebet 'nudging' – vil man implementere nye såkaldte 'servicestandere', som samler relevant sikkerhedsudstyr ét sted på byggepladserne.

Nudging er det nye sort

Nudging betyder at puffe og gå i bund og grund ud på at få folk til frivilligt at ændre adfærd, uden at initiativet virker forstyrrende på folk eller besværligt at leve op til.

I denne forbindelse er adfærdsarkitekturen afgørende, hvis man vil have folk på byggepladserne til i højere grad at benytte sig af det tilgængelige sikkerhedsudstyr. Det handler ganske enkelt om at indrette arbejdspladsen, så den fordrer sikker adfærd.

Sikkerheden øges med simple metoder

Forsvaret bygger for ca. 2 milliarder kroner årligt og er én af de største statslige bygherrer. Håbet er, at sikkerhedstiltaget vil sprede sig som ringe i vandet, når der fremover allerede i udbudsfasen vil blive stillet krav om, at service-

standeren skal være til stede på byggepladsen. Ambitionen med den nye servicestander er, at dens synlighed og den måde hvorpå al udstyret er samlet ét sted, vil få de forskellige faggrupper på byggepladserne til rent intuitivt at vælge at benytte sig af udstyret, og på den måde vil arbejdspladsen generelt blive et sikrere sted at færdes.

Alvorlige ulykker på byggepladserne kan blandt andet ske på grund af fald. Derfor er der for eksempel helt almindelige plastikstrips til samling af løse ledninger i servicestanderen, så byggepladsen holdes ryddelig og sikkerheden dermed øges.

Der er tænkt over detaljerne

Den nye stander er designet, så den nemt kan flyttes ud på byggepladserne. Desuden er lave lofter på byggepladserne ikke et problem, da man ubesværet kan løfte kost og skovl ud af standen uanset lofthøjde.

Baggrunden for de røde servicestandere er, at entreprenør og bygherre er underlagt nogle specifikke arbejdsmiljømæssige lovkrav i forhold til sikkerhedsprocedurer på byggepladsen.

Eksempelvis har bygherren pligt til at afgrænse de områder, hvor der skal anvendes personlige værnemidler. Derudover skal arbejdsgiver stille de nødvendige værnemidler, fx støvmasker, høreværn og øjenskylle-

anlæg til rådighed.

Men der har tidligere været udfordringer i forhold til at opfylde disse lovkrav, da de kan tolkes på forskellig vis. For eksempel har der ikke alle steder været synlig adgang til f.eks. førstehjælpskasse, brandlukker og støvmaske. Det er der så fremover. Det hjælper Servicestanderen til. ■

NUDDING I DET OFFENTLIGE RUM

Nudging er en simpel, men effektiv strategi, fordi vi ikke altid er bevidste om, hvorfor vi handler, som vi gør. Ofte er det i højere grad faktorer som f.eks. tilgængelighed, der er afgørende for vores handlemønstre. Eksempler på kendte nudging-initiativer i det offentlige rum er:

Håndafspritningsstandere i kantiner eller på hospitaler får folk til at desinficere hænder.

Malede fodaftryk/linjer på fx metroperroner og rulletrapper får folk til at gå/stå i kø på de mest hensigtsmæssige steder.

Strategisk placering af frugt og kage på buffeter får folk til at vælge sundere mad.

TRE NYE KANONER PÅ VEJ

DELEBILEN BREDER SIG

I alt 1.250 biler ventes at være tilmeldt ved udgangen af 2015.

AF **SOFIE CHRISTIANE MAAGAARD JENSEN** / FMI

FIREHJULERE

Egentlig går det hele efter planen. For i foråret blev alle myndigheder og enheder på kaserne, flådestationer og flyvestationer introduceret for "Forsvarets Delebil", og medarbejdere er blevet registreret i systemet og lukkede som åbne udlåns puljer er oprettet lokalt.

Her i efteråret er systemet blevet introduceret for resten af forsvarets myndigheder og enheder, og aktuelt er der tilmeldt 1100 køretøjer til systemet, som nu består af 43 åbne puljer og 151 lukkede puljer, og som nu har tilmeldt ca. 11.000 brugere.

Det går som planlagt

Målet er, at der skal tilmeldes ca. 1500 biler og at alle forsvarets medarbejdere bliver tilmeldt. Som det ser ud nu, antager Motorforvaltende Myndighed at cirka 1250 køretøjer ved årets udgang er tilmeldt. Et resultat som major Kristian Kaltoft-Sørensen, der er chef for Motorforvaltende Myndighed ved Forsvarets Forsyning,

Depot og Distribution, er positivt stemt over.

- Alt i alt må man sige, at det hele lever op til forventningerne. Vi kan allerede nu identificere forbrugsmønstre og med baggrund i det kan man justere køretøjspuljernes størrelse efter behov.

På trods af den gode implementering af den nye delebilsordning er man fortsat opmærksom på de forhindringer, der kan være på vejen. - 2016 bliver et udfordrende år. Puljesystemet skal stå sin prøve gennem såkaldt flådestyring, hvor forbedret køretøjsudnyttelse skal imødekomme, at antallet af køretøjer bliver færre og færre, som følge af at Forsvaret skal spare, men også at det er vedtaget, at der ikke købes køretøjer ind som erstatning for kasserede køretøjer førend tidligst i 2018/2019, forklarer major Kristian Kaltoft-Sørensen.

Der er altid udfordringer

- Der har været udfordringer, men ikke større end at det er til at leve med. Det værste er tilvænningen til forandringen. Det viser sig jo også, at når forsvarets medarbejdere har prøvet

booking systemet et par gange, så begynder man at se fordele og muligheder frem for begrænsninger, siger major Kristian Kaltoft-Sørensen. - Systemet giver en utrolig handlefrihed, og det er her, at den næste umiddelbare udfordring indtræder. Frihed giver mulighed for at nogen tilsigtet eller utilsigtet kommer til at anvende bilerne imod Forsvarets regler for anvendelse af Forsvarets køretøjer, forklarer Kristian Kaltoft-Sørensen.

Man kan dog hurtigt komme ud over de udfordringer der er ved det nye system, for med ganske få tryk på nogle taster, så har en chef oplysninger om al brug i forhold til biler, enkeltpersoner, udleveringssteder med mere. Chefer kan selv vælge, om de vil gennemføre fuldstændig kontrol eller stikprøvekontrol eller om man blot skal følge op på rapporterede uregelmæssigheder. Det er derfor utroligt vigtigt, at chefer er klar over deres forpligtelse med hensyn til at instruere medarbejdere om autoriseret brug. ■

DELEBIL

Det er forsvarets biler under 3500 kilo, der er med i ordningen, og man skal henvende sig til sin egen enhedsadministration for at blive tilmeldt "Forsvarets Delebil".

Regler for anvendelse af puljekøretøjerne i "Forsvarets Delebil", er de samme som gælder for alle andre af Forsvarets køretøjer. Kørsel skal være autoriseret og tjenstligt begrundet.

CIWS KANON

CIWS kanonerne er designet med et skjold, der er stealth, så de er mindst muligt synlige som mål. Systemerne kan have 252 stykker 35 mm ammunition i hvert magasin.

Kaliber: 35 mm

Løb: 4,11 meter

Skudkadence: 1000 skud i minuttet

Maksimal rækkevidde: 5 km

Søværnets fregatter udstyres i løbet af næste år med kanoner af samme type, som man kender dem fra skibe af Absalon-klasse og Iver Huitfeldt-klasse.

AF **FLEMMING DIEHL OG PERNILLE KROER** / FMI OG VFK

INDKØB

Kontrakten er underskrevet og nu er kanonerne bestilt. Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) har her i slutningen af 2015 fået tildeling til at købe tre kanoner til Søværnets skibe af Absalon- og Iver Huitfeldt-klasse, og så er det bare om at vente på, at fabrikanten kan levere varen. Det sker efter planen i midten af 2016. Chef for 2. Eskadre, kommandør Car-

sten Fjord-Larsen ser frem til, at de nye kanoner bliver installeret på fregatterne:

- Som chef for 2. Eskadre er det meget positivt, at der er indkøbt 35 mm CIWS (Close-in weapon system). Det vil styrke enhederne og deres operative evne. Det vil sikre den uddannelsesmæssige side, og det vil øge vedligeholdelseskapaciteten - begge forhold, der direkte påvirker den operative evne. Sidst men ikke mindst vil fregatterne udrustes med den artillerisammensætning, der oprindeligt var planlagt.

De nye kanoner er af typen Oerlikon Millennium 35 mm Naval Gun System, som i Forsvaret går under betegnelsen 35 mm CIWS pjecer. I Søværnet er kanonerne kendte, da såvel Absalon- som Iver Huitfeldt-klassen allerede har monteret 35 mm CIWS af samme type og fra samme fabrikant. De tre nye CIWS skal supplere de seks eksisterende operative kanoner og sikre, at man har en god driftsstabilitet på pjecerne. ■

OFFICERS- KAMPAGNE SKYDES I GANG I JULEN

Alle sejl bliver hen over julen og i det nye år sat ind for at nå rekrutteringsmålet på officersuddannelserne, der er mere end fordoblet fra sidste gang.

138. Det er antallet af pladser på officersuddannelserne, der skal besættes til studiestart i marts 2016. Sidste år var målet 68, så der er tale om mere end dobbelt så mange.

TEKST OG FOTO: FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

UDDANNELSE

I juleferien kickstarter Forsvarets Rekruttering en ny kampagne for officersuddannelserne. Kampagnen indledes med to reklamefilm i tv og i biografen. Ligesom julekampagnen sidste år, sætter filmene fokus på ledelse i Forsvaret: - Undersøgelser har vist, at ledelsesfagligheden ramte plet hos den akade-

miske del af målgruppen, da det i høj grad er militær ledelse, som de interesserer sig for. Derfor kan vi med udgangspunkt i den besluttede markedsføringsstrategi genbruge filmene fra sidste år, siger major Anders Christian Bech, der er chef for Marketingsektionen i Forsvarets Rekruttering.

Filmene – som fokuserer på det akademiske niveau på officersuddannelserne – vil blive fulgt op med indsatser, der i høje-

re grad tager udgangspunkt i de operative dilemmaer for officeren og officerens militære operative virkelighed.

Ansigt til ansigt

Under kampagnen giver flere af koncernens myndigheder desuden mulighed for at få et nærmere indblik i uddannelserne og det at være officer: Officersskolerne holder uddannelsesdage, værnene afhol-

der "Officer for en dag", Forsvarsakademiet afholder "Forsvarsakademiets Ledelsesdag" og Forsvarets Rekruttering deltager i landsdækkende uddannelses-, job- og karrieremesser for at møde målgruppen op til ansøgningsfristen, der efter planen ligger i starten af marts.

Derudover kan der på fak.dk/leder findes masser af materialer, der giver indsigt i både uddannelsen og professionen som officer. ■

Et rekrutteringsforløb starter med, at chefen anmoder om at få en stilling besat. Herefter kører det slag i slag med jobopslag, ansøgninger, samtaler og lønforhandling. I skrivende stund er der ca. 240 militære og civile stillinger slået op på forsvaret.dk/job.

Sammenligner man det gamle udstickersystem med et traditionelt rekrutteringsforløb, er der ingen tvivl om, at sidstnævnte tager længere tid. Bl.a. fordi, der er nogle specifikke krav fra statens side om, hvor længe stillingsopslaget skal være aktivt og hvor langt opsigelsesvarsel kandidaten har.

Et typisk rekrutteringsforløb - fra chefens anmodning om opslag af en stilling til kandidaten er valgt - tager i Forsvarsministeriets koncern ca. 65-90 dage. Hvis valget falder på en medarbejder fra jobbanken eller om-/genplaceringslisten, vil der gå væsentlig kortere tid, bl.a. fordi stillingen ikke skal slås op via job-i-forsvaret.dk på internettet. Omvendt kan der gå mere end 90 dage, hvis stillingen fx skal genopslås.

DEN TYPISKE REKRUTTERING

Myndigheden anmoder om at få besat en stilling via SAP E-rekruttering. HR-konsulenten modtager og accepterer.

2-4 dage

HR-konsulenten er i dialog med myndigheden om stillingsopslag, kompetencer, samtaledato, ansættelsesdato og publicering.

1-2 uger

Stillingen publiceres via de respektive kanaler.

1-2 dage

Stillingsopslaget er aktivt på nettet.

3 uger

Kandidater gennemgås.

1-1½ uge

Der afholdes samtaler med relevante kandidater.

1-2 dage

Kandidaterne vurderes, og der indhentes evt. referencer.

1-1½ uge

Lønforhandling og ansættelse af valgte kandidat.

2-4 uger

Mødetidspunkt for kandidaten aftales internt mellem den afgivne og modtagne chef. For eksterne kandidater vil mødetidspunktet typisk afhænge af opsigelsesvarslet for kandidaten.

STYR PÅ SKEJSERNE

En arbejdsskadeerstatning skal sikre den sårede veteran en fornuftigt økonomisk fremtid. Med snusfornuft og gode råd hjælper økonomisk rådgiver Søren Meldgaard med at lægge en plan, der giver veteranen ro i maven.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

OVERBLIK På Søren Meldgaards kontor i Herning hænger der et kort over Danmark. Det er fuldt med knappenåle lige fra Skagen til Nakskov. - Jeg kalder det mit krigskort, og nålene viser mig, hvilke veteraner jeg skal mødes med og hvornår, jeg skal mødes med veteranen.

I øjeblikket har Søren Meldgaard mere end ualmindeligt travlt med at rådgive veteraner, der har fået en arbejdsskadeerstatning. Den første kontakt til veteranen

foregår over telefon, og allerede her sikrer han sig, at veteranen får en kreditorbeskyttet konto, som erstatningen kommer ind på.

- Jeg plejer at sige, at den beskytter mod alle nuværende og fremtidige kreditorer og mod fremtidige ekskoner.

Ikke vundet i lotto

Normalt mødes Søren Meldgaard kun en enkelt gang med veteranen. Mere er sjældent nødvendigt. - Jeg har en dagsorden, som vi typisk går igennem. En af de ting, som jeg plejer at sige, er, at du ik-

ke har vundet i lotto. Du ser heller ikke nogen på kasernen køre rundt i en Audi A8 eller have et hus til fire millioner kroner.

Ellers bliver tiden brugt på at tale om, hvad veteranen kan bruge pengene på. Typisk handler det om køb af fast ejendom, som kan være en fornuftig placering af pengene. For nogle handler det om at indfri gæld, og hvis det drejer sig om misligholdt gæld, forhandler Søren Meldgaard med kreditorerne. - Jeg skal sikre veteranen, at pengene ikke bare fordufter ud i det blå til håbløse projekter. Ofte ser jeg

ØKONOMISK RÅDGIVNING

Veteraner, der har modtaget en arbejdsskadeerstatning i 2014 og frem, kan få økonomisk rådgivning ved Veterancentret.

Soldaterlegatet tilbyder også økonomisk rådgivning.

Arbejdsskadeerstatningen skal være på en halv million kroner eller derover.

Rådgivningen er uvildig og godkendt af finanstilsynet.

174 veteraner har fået økonomisk rådgivning 2015.

desværre store summer forsvinde på Facebookspil eller køb af op til flere biler på trods af, at veteranen er alene. Nogle gange må jeg desværre bare give slip og sige "nåh ham kunne jeg ikke redde". Men det er svært.

Økonomi-influenza

De allerfleste veteraner er dog meget pligttopfyldende. Nogle gange for meget, når kreditorer bliver betalt, før veteranen har købt mad. - Så må jeg sige til dem, at de skal have penge til mad først, så kommer huslejen og derefter kreditorerne.

Han er meget opmærksom på ikke at tale dunder til dem, for mange frygter at tale om økonomi, fordi de har oplevet, at banken og kreditorerne er efter dem.

- Jeg oplever ofte, at de får økonomi-influenza den dag, vi har mødet, og jeg dermed får et afbud et par timer før. Grunden er nok, at de dels er flove over ikke at have styr på økonomien, men også at deres PTSD stresser dem over, at der kommer en fremmed person. Økonomi-influenza ses dog mest hos de veteraner, som endnu ikke har fået erstatning. ■

JEG SER LYST PÅ DET NU

Foto: Arkiv

Brian Nonbos erstatning var ved at blive ædt op af Skat, og der var ikke penge til renovering af familiens hus. Men minus blev til plus, da Brian fik tilbudt økonomisk rådgivning.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

HJÆLP

2014 skulle være året, hvor Brian Nonbo og hans families økonomi vendte til det bedre. Det var nemlig her, at Brian fik udbetalt sin erstatning.

- Jeg havde været i et økonomisk limbo imellem, jeg holdt op med at arbejde, til jeg fik udbetalt min erstatning. Det er ikke nemt at gå fra en håndværkerløn til sygedagpenge, og der var ingen hjælp at hente. Men straks erstatningen var en realitet, havde Skat trukket det første nummer i køen blandt flere, der mente, at de skulle have del i Brians erstatning. Og sådan var det måske også gået, hvis ikke Brian havde sagt ja til tilbuddet om økonomisk rådgivning. Allerede til det første møde gjorde den økonomiske rådgiver Søren Meldgaard det klart, at han ikke var enig i Skats vurdering. - Det første Søren gjorde, var at kapitalisere min erstatning, så jeg ikke fik den udbetalt løbende. Det skulle jeg nemlig have betalt skat af, så halvdelen af min erstatning faktisk på den måde ville gå til Skat. Så fra at jeg skulle af med en masse penge i skat, fik jeg i stedet penge tilbage fra skat.

Væk med kviklånene

Brian Nonbo har altid sat en ære i at klare sig selv. Det har betydet, at han i perioder har været tvunget ud

i nogle dyre løsninger, hvis familien skulle klare sig igennem dagen og vejen. Løsninger som han selv skaffede sig ud af med erstatningen. Til gengæld var Søren Meldgaard manden, der kunne finde rundt i Skats paragraffer.

- Vi fik elimineret nogle af de dumme udgifter, som vi havde bygget op, mens vi var på røven. Det er ikke svært at finde ud af at betale gæld, men det var en lettelse, at Søren hjalp os med skatten. Så på en måde er det den økonomiske rådgivers fortjeneste, at Brian og hans kone nu kan nyde gulvvarmen i huset, som Brian selv har lagt.

Der er andet at kæmpe med

Brian var i kontakt med den økonomiske rådgiver en lille måneds tid, men han efterlod sit visitkort med en åben invitation til at ringe, hvis for eksempel Skat skulle slå sig i tøjret igen.

- Jeg ved ikke, hvad jeg ville have gjort, hvis ikke jeg havde fået økonomisk rådgivning. Så var jeg nok endt med at betale en masse penge, som jeg egentlig ikke skulle betale. Jeg havde givet op, for der er nok at skulle kæmpe med i hverdagen.

Nu er der kommet ro på den økonomiske front, så Brian ikke også skal kæmpe der.

- Jeg ser lyst på det. Det kører stille og roligt. ■

HVAD ER OP OG NED? UDDANNELSE OG KARRIERE I FORSVARET

FAK og FPS har været på tur rundt til fem tjenestesteder for at skabe mere klarhed over blandt andet HR-strategien og uddannelsesmuligheder.

FAK og FPS roadshow var blandt andet forbi på Hærens Officersskole, hvor oberstløjtnant Henrik Hvilsom, kaptajn Niels Christian Larsen og premiereløjtnant Jakob Edvardsen var nogle af dem, der stillede spørgsmål, som du kan læse i teksten nedenunder. Foto: FAK

AF FAK OG FPS

ROADSHOW

Hvordan skal man kunne planlægge sin karriere, når man ikke ved, hvordan stillingerne udvikler sig? Og kommer der en karrierevejlederfunktion, som kan hjælpe én på vej?

Sådan lød nogle af de spørgsmål, som Forsvarsakademiet (FAK) og Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) blev stillet under et fælles roadshow, som besøgte fem tjenestesteder i Danmark i november. Roadshowet skulle give større indblik i videreuddannelser og HR-strategi og øge de ansattes viden om Forsvarets struktur for lederuddannelser, hvorfor de er ændret, og hvad styrkerne er i den nye struktur.

Inden en mere detaljeret præsentation af de nye uddannelser, lagde chef for Forsvarsakademiet, kontreadmiral Nils Wang, ud med at oprisde de fem primære grunde til, at vi i første omgang har fået de nye lederuddannelser:

1. Vi har ikke længere muligheden for at udnævne folk til tjenestemænd, og det kalder på en ny social kontrakt, som vi opfylder ved i stedet at gøre folk parate til ansættelse og uddannelser, både i og uden for Forsvaret via akkrediterede uddannelser.

2. For at kunne give kadetterne løn under uddannelse, var det nødvendigt at flytte officersuddannelserne fra SU-søjlen i uddannelsessystemet (professionsbachelor) over i voksen- og videreuddannelsessøjlen (diplomuddannelse), hvor man kan give løn under studiet.

3. De massive besparelser i Forsvaret be-

tyder, at har vi måttet stille på alle de håndtag, der er at stille på i en uddannelsesinstitution: Uddannelseslængde og -indhold, elevårsværk og skoledriftens effektivitet.

4. Ambitionen er, at de nyuddannede leders karriereforløb kan styrke den vidensudveksling, vi gerne vil have med samfundet for at understøtte vores synlighed og demokratiske forankring. Også ved at flere kommer ind og ud af systemet gennem deres karriere.

5. Og endelig, er de nye uddannelser et forsøg på at komme væk fra 'one size fits all'-modellen, hvor alle får de samme kompetencer for at få de samme striber og stjerner på uniformen. Med de nye uddannelser og efterfølgende karriereforløb uddanner man i højere grad efter behov, og Forsvaret får en langt større diversitet i officerskorpset.

Dialog om karriereveje

Formålet med roadshowet var også at give chefer og medarbejdere et bedre handeleberedskab i forhold til at indgå i dialoger med hinanden omkring videreuddannelse og karriererådgivning, og for at vende tilbage til spørgsmålene fra indledningen, var der svar at hente her.

- I forhold til at se sin karrierevej skal man til selv at orientere sig. Tidligere ringede man til en udstikker, der så placerede en. Man kunne godt ytre et ønske, men i sidste ende bestemte man ikke selv – det kan man i højere grad nu, sagde Laila Reenberg, direktør for FPS og fortsatte:

- Det er nu chefernes opgave at vejlede den enkelte medarbejder i forhold til karriere.

Det er også chefernes opgave at udvikle deres medarbejdere. Cheferne skal spotte, hvornår man er klar til at komme videre, hvilke muligheder der er, og så skal de løbende afstemme forventninger med deres medarbejdere, sagde hun.

Men selvom cheferne har en større rolle nu, er der også mange informationer at finde på HR-portal. FPS har desuden et karrieresite på vej, ligesom FPS vil styrke rådgivningen til chefer og gennemføre karrieremesser for medarbejdere og chefer rundt om i landet.

- Jeg er begyndt at modtage uopfordrede ansøgninger fra officerer, der ønsker at komme på radaren. Det gælder jo også om at blive god til at navigere i systemet, så man kan være sin egen "udstikker", sagde chefen for FAK, kontreadmiral Nils Wang.

Spørgsmål fra salen:

Niels Christian Larsen, kaptajn Niels Christian Larsen, CH LOGFKP (Foto)

En del af jobbet, når man er i Forsvaret er jo at gå i krig for Danmark, og det gør os særlige sammenlignet med civile. Hvordan skal man forholde sig til loyalitet, når vi nu bliver uddannet på en anden måde, der mere ligner det civile?

Svar:

Laila Reenberg, direktør for FPS:

Forsvaret er særligt, men ikke på alle områder. HR-strategien skal understøtte, at man som medarbejder også har mulighed for at forfølge en karriere, der delvis er civil og delvis militær. HR-strategien

skal understøtte en fleksibel og individuel tilgang til kompetencer.

Henrik Hvilsom, oberstløjtnant, CH, 2. bataljon i Den Kongelige Livgarde (Foto)

Er det ikke et problem, at alle nu kommer til at slås om de samme stillinger?

Svar:

Laila Reenberg, direktør for FPS:

Det er ikke noget nyt – forskellen er, at man nu i højere grad selv kan påvirke sin karriere ved at dygtiggøre sig – også uden for det militære system – fx ved efter- og videreuddannelse.

Nils Wang, chef for FAK:

Vi har jævnligt møder med værnene om produktionsmål, hvor vi ser på, hvor mange der skal uddannes i forhold til de forskellige stillinger, og det kommer vi til at justere og tilpasse. Så det minder om den tidligere model.

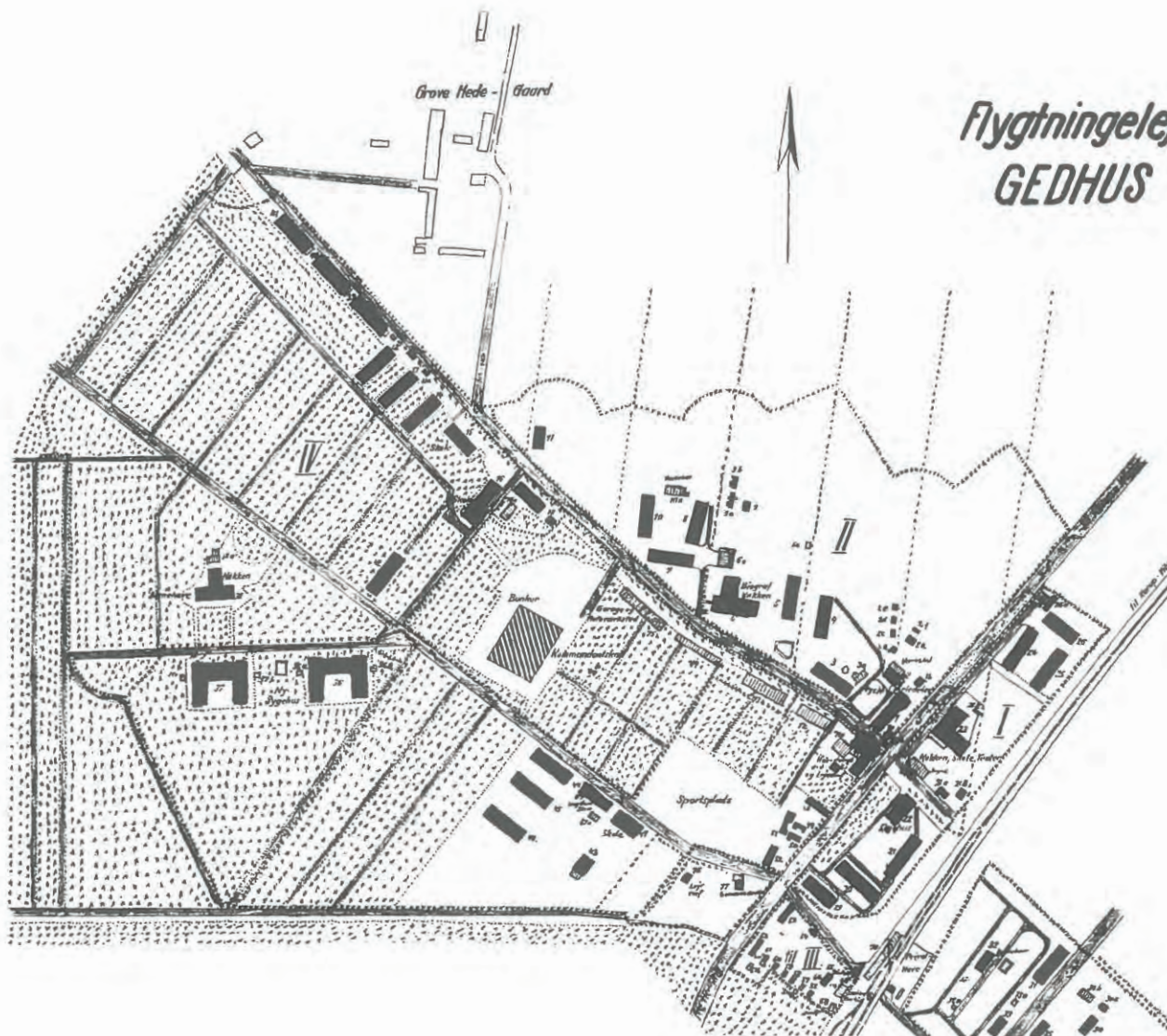
Jakob Edvardsen, premiereløjtnant, skibschef, TULUGAQ (Foto):

Kan man tage flex-kurser uafhængigt af Master, hvad er optagelseskravene, og hvor mange pladser er der?

Svar:

Ole Kværnø, dekan ved FAK:

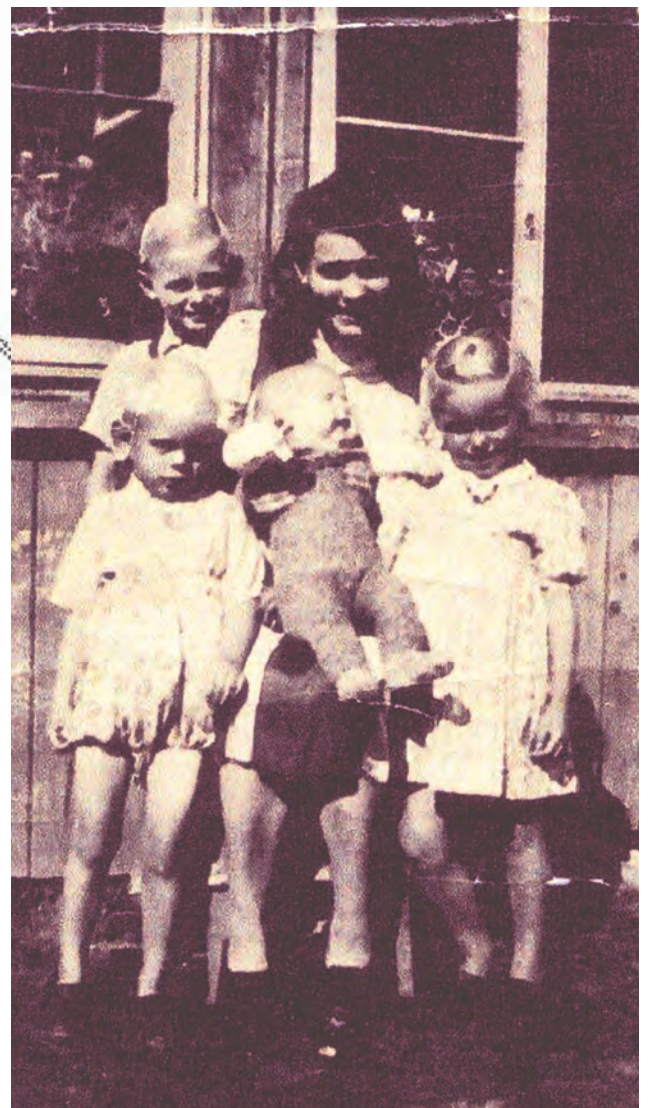
Ja, der er frit optag på flex-kurserne. MMS-studerende har forsteret til pladserne, men der er stort set altid frie pladser. Dem kan man også tage, selvom man ikke har planlagt sin master endnu, og så kan man få fagene godkendt, når man starter på masteren, så de indgår i uddannelsen. ■

Sylvia Schaper som i dag er 69 år, kom til verden på Gedhus Flygtningesygehus i Karup.
Foto: Privat

EN TYSK FLYGTNING VENDER TILBAGE

I tiden efter Anden Verdenskrig var dele af Flyvestation Karup beboet af tyske flygtninge. Og selv om den tid på nogle områder er et sort kapitel i Danmarkshistorien, er der også enkelte solstrålehistorier gemt i mørket.

På billedet ses Sylvias mor med sine fire børn; Roger, Elke, Klaus og Sylvia i august 1948. Klaus døde som fireårig, da han faldt af en lastbil. Foto: Privat

AF EMMA KIRKETERP / VFK

HISTORIE Dengang Sylvia Schaper blev født, lå der flygtningelejre på dele af det område, hvor Flyvestation Karup ligger i dag. Der var tre lejre; Grove, Gedhus og Pilhus, og da antallet af flygtninge var på sit højeste i de tre lejre, boede der omkring 20.000 stuvet sammen i barakker anlagt på de tidligere tyske militære områder. Året var 1946. Sylvia Schaper kom til verden på Gedhus Flygtningesygehus. Et år forinden flygtede hendes mor med sine tre små børn og sine forældre. Faren til de tre ældste børn var i krig. Efter krigen var det forbudt for danskere at fraternisere med – det vil sige omgås – de tyske flygtninge. Der skulle være mindst

ti skridts afstand, og flygtningelejrene var omgivet af pigtrådshegn. Alligevel fik Sylvia Schapers mor en lille pige med en dansk mand uden for lejren. Hvordan, de mødtes, forbliver i det uvisse.

Gensyn med bunkere

En regnvejrsfuld dag i 2015 er Sylvia Schaper tilbage i flyvestationens bygning 419, som dengang var flygtningesygehus i Gedhuslejren. Formålet med rejsen fra Tyskland, hvor hun bor i dag, er at finde sit op-hav. Sit tilhørsforhold til Danmark. Sin far. - Jeg er opvokset uden min far, og jeg vidste ikke, hvad der var sket med ham, fortæller Sylvia Schaper.

Hendes mor talte aldrig rigtig om Sylvia Schapers far, hvordan de mødtes, eller hvad

der adskilte dem. Men det vil hun finde ud af. Derfor skrev hendes søn Oliver til Flyvestation Karup for at høre, om der fandtes et arkiv med opgørelser over flygtninge.

Sylvia Schapers ønske gik i opfyldelse, med hjælp fra Jørgen Dahl Pedersen fra flyvestationen og Grete Pedersen, som er frivillig i Slægtshistorisk Forening for Viborg og omegn.

Ulykkelig kærlighed

På Sylvia Schapers 69-års fødselsdag får hun et brev fra Grete Pedersen med navnet på den mand, som formentlig er hendes far, men han er død for en del år siden.

Hun besøger efterfølgende Rigsarkivet i Viborg sammen med sin søn Oliver og Grete Pedersen. Hun har fået adgang til arki-

verne med oplysningerne om sin far. Efter så mange år kender hun endelig sin fortid. Inden hun fik åbnet sagsakterne, havde hun kun vished om, at hendes mor blev skilt fra de tre søskendes far i 1952, og at hun aldrig fandt en anden mand. Sylvia Schapers mor døde som kun 60-årig. Af et knust hjerte, fornemmede Sylvia Schaper.

Fordi tilgængelighedsfristen på 75 år, der beskytter sager med private oplysninger, ikke er nået, må vi andre vente til 2021 med at kende hemmeligheden. Men der skulle ifølge Grete Pedersens gemme sig en "fabelagtig historie" i arkivet.

Ovenpå en følelsesladet dag på flyvestationen tager Sylvia Schaper med sin familie hjem til Tyskland for at bearbejde de nye informationer. ■

MODULOPBYGGET UDDANNELSE GIVER PROBLEMER

Når en sømand ønsker at uddanne sig til sergent, er det ofte forbundet med store udfordringer. Uddannelsen skal gennemføres samtidig med sejlene tjeneste, men det passer sjældent med skibets togter. Det betyder, at skibet må undvære en mand om bord, eller at uddannelsen simpelthen må udsættes.

AF CHARLOTTE JANSEN / VFK

SØVÆRNET

Da Mark Saxling i starten af 2015 begyndte på sergentuddannelsen i Frederikshavn, var både han og skibets ledelse opsat på, at han skulle gennemføre uddannelsen på kortest mulig tid. Så imens Mark Saxling var i land for at uddanne sig, måtte skibets ledelse tænke kreativt for at få løst opgaverne til søs.

- Der manglede jo en til at udfylde min rolle om bord, for ingen andre i besætningen kunne varetage min funktion. Derfor fokuserede jeg meget på at komme tilbage til skibet hurtigst muligt, siger Mark Saxling, der i dag er taktisk befalingsmand på Søværnets inspektionsskibe af THE-TIS-klassen.

Mark Saxling var heldig. I den periode, hvor han var under uddannelse, var skibet igennem en større ombygning. Det betød, at der var færre togter, og at han dermed bedre kunne undværes ombord. Men enkelte togter skulle gennemføres, og fordi ingen andre i besætningen kunne erstatte Mark Saxling, var han tæt på at måtte udsætte dele af uddannelsen. Men det lykkedes skibet at låne personel fra et andet skib, og det lettede planlægningen for Marks Saxlings chef, kommandørkaptajn Helge Beyer Christensen.

- Det er en stor udfordring for os at undvære et besætningsmedlem, når vi er ude at sejle. Heldigvis havde vi i den periode, hvor Mark uddannede sig, færre togter, men det er næsten umuligt at få til at gå op i en normal periode. Og det er ikke kun på sergentuddannelsen, vi er udfordret, for officerernes uddannelse foregår også i moduler, og når de er væk, skal der også findes afløser for dem, siger Helge Beyer Christensen.

Et velkendt problem

Mark Saxling og Helge Beyer Christensen er ikke de eneste, der har haft udfordringer med at kombinere uddannelse og sejlene tjeneste. For ifølge chefen for Uddannelses- og Evalueringssektionen i Marinestaben, kommandørkaptajn Ole Toft, er det en næsten umulig øvelse at få hele uddannelsesforløbet til at passe med skibets kalender. - De perioder, hvor de studerende skal mø-

de på skoler og uddannelsesinstitutioner, passer ofte ikke med skibets operative cyklus. Og enhederne er ikke så robust bemandede som tidligere. Besætningerne er skåret så meget ned, at absolut ingen kan undværes ombord. Man er simpelthen for sårbare til at undvære en mand; en problematik, der også gør sig gældende, når sergenter og officerer vil videreuddanne sig, siger Ole Toft.

På Søværnets Center for Sergent og Maritim Uddannelse er de godt klar over, at den modulopbyggede uddannelse giver problemer på skibene.

- Vi kan desværre ikke løse de operative udfordringer. Men vi forsøger hele tiden at sammensætte uddannelsen, så det er nemmest muligt for sømændene at få undervisningen passet ind med skibets kalender, siger premierløjtnant Kenneth Glerup, der er ansvarlig for den grundlæggende sergentuddannelse.

Fleksibel men ikke optimal

Uddannelsesmodulernes rækkefølge er planlagt på forhånd, og for at øge fleksibiliteten er der ikke fastsat særlige krav om, at man skal gå den slagne vej. Det giver de studerende mulighed for at deltage i de moduler, de kan, og tage de manglende moduler på et senere tidspunkt. Men det fleksible system er ikke uden omkostninger. - Jeg var heldig, at jeg havde mulighed for at tage modulerne i den rigtige rækkefølge. Men flere af mine kolleger måtte udsætte, fordi de skulle ud at sejle. Når de så kom til det næste modul, manglede de noget af den viden, vi andre havde fået. De havde simpelthen ikke de nødvendige forudsætninger for at få det optimale ud af undervisningen, siger Mark Saxling.

Kenneth Glerup bekræfter, at den høje fleksibilitet er medvirkende til, at nogle studerende ikke får optimalt udbytte af undervisningen. Men ifølge ham er det blot én af ulemperne ved modulopbygningen.

- En af de største udfordringer ved den modulopbyggede uddannelse er, at de studerende får et meget afbrudt forløb. Det er et problem for dem, at de ikke kender hinanden indbyrdes, og det er et problem for os som undervisere, at vi ikke når at få

Mark Saxling, der er tilknyttet 2. kapacitet som taktisk befalingsmand på Forsvarets inspektionsskibe af THETIS-klassen, blev i slutningen af juni 2015 færdiguddannet som sergent. Et forløb, der gav udfordringer for både ham og skibets ledelse.. Foto: Søværnet

et helhedsbillede af dem, fordi der går så lang tid imellem at vi ser dem, siger Kenneth Glerup.

Udfordringer kan få konsekvenser

Når sergentskolens elever er nødsaget til at udsætte et modul, er det ikke kun den enkelte, det går ud over. For hvis ikke der er nok tilmeldte til, at et kursus kan gennemføres, må hele modulet aflyses. Til stor frustration for eleverne.

- Vores elever er meget opsatte på at komme i gang, når først de har fået tilmeldt sig til et modul. De har fået undervisningen til at passe med skibets kalender, og så er det enormt frustrerende for dem at være nødt til at udsætte et modul, for der går et halvt år, før det samme modul kører igen, siger Kenneth Glerup.

Chefen for Uddannelses- og Evalueringssektionen i Marinestaben, Ole Toft, frygter, at de mange udfordringer med den modulopbyggede uddannelse vil få konsekvenser for de sejlendes lyst til at uddanne sig. - Det er meget problematisk, hvis det her kommer til at betyde, at færre sømænd ønsker eller har mulighed for at uddanne sig. Mellemliderkorpset udgør en stor del af hele rygraden i Søværnet, og det er her, en stor del af fagligheden ligger, siger Ole Toft.

Løsninger koster flere ressourcer

Mark Saxlings chef, Helge Beyer Christensen, har aldrig været i tvivl om, hvorvidt Mark eller andre af hans folk skal have mulighed for at uddanne sig. For selv om det giver problemer for skibet, når der mangler en mand ombord, mener han, at det er en vigtig del af lederens job at være med til at udvikle og fastholde sit personel. Men han ser gerne, at der findes en løsning på problemet.

- Jeg tror, at man kan afhjælpe problemet ved at have en pulje af personel, der kan fungere som en slags vikarkorps. Nogle, der imellem togterne og i den tid de ellers skulle være på land, melder sig til at tage en ekstra tårn, siger Helge Beyer Christensen.

Men Ole Toft mener ikke, et vikarkorps er løsningen på de mange udfordringer med den modulopbyggede uddannelse. For et vi-

karkorps betyder flere lønomkostninger, og det er der ikke ressourcer til.

- Imellem de sejlene perioder er sømændene jo i land for at holde fri og afspadsere noget af al den tid, de har optjent til søs. Hvis de tager ekstra togter, kan de ikke nå at afspadsere, og så må timerne udbetales i stedet. Et eventuelt vikarkorps skal også have løn, og fordi der er stor forskel på arbejdsopgaverne de enkelte faggrupper og enheder imellem, vil det blive et meget stort vikarkorps, der skal til for at dække Søværnet, siger Ole Toft.

Måske den bedste løsning

Ole Toft mener, at det vil kræve større robusthed på skibene, hvis den modulopbyggede sergentuddannelse skal fungere optimalt. For hvis besætningerne udvides, kan folkene bedre overlappende hinanden.

- Vi må erkende, at uanset hvilken vej vi går, vil det koste ekstra lønkroner, og ud fra et uddannelsesmæssigt perspektiv mener jeg, at det optimale er at gå tilbage til den tidligere model, hvor de studerende udgik af besætningen. Dermed kan skibet ansætte en anden mand i stedet, så man undgår huller i bemanningen. Det vil også betyde, at eleverne får større udbytte af uddannelsen, fordi de kan fokusere på at lære og ikke skal spekulere på, om skibet nu kan klare opgaverne eller om de er nødt til at aflyse et modul. Men virkeligheden er desværre, at der i øjeblikket ikke er prioriteret ressourcer til det, så vi må se på alternative muligheder for at optimere uddannelsen. Det er vi løbende i dialog med skolen omkring, siger Ole Toft.

Ansvarlig for den grundlæggende sergentuddannelse, Kenneth Glerup, mener, at løsningen på problemet kan være at give ordningen mere tid til at finde sin rette form. - Lige nu har vi nok alle sammen lidt svært ved at se, at den modulopbyggede uddannelse bliver en god ordning. Men måske er det vedholdenhed, der er løsningen. På skolen arbejder vi fortsat på at optimere forholdene, og jeg tror, det er vigtigt, at vi venter lidt med at afgøre, om det fungerer, siger Kenneth Glerup. ■

BACHELOR-KADETTER ER MODNE OG HAR MASSER AF PONDUS

Første generation af kadetter af den nye skole er godt i gang. Deres erfaring fra den akademiske verden har vist sig at bibringe en vis modenhed. Lærerne er positivt overraskede.

TEKST OG FOTO: MARTIN FINNEDAL / VFK

ÅRGANG 1 Den ældste er 35. Den yngste er par og tyve. Den første generation af elever på officersbasisuddannelsen (OBU) i Hæren har haft stor erfaring i rygsækken allerede, da de 1. august trådte ind på Sergentskolen i Varde for at begynde første del af den 32 måneder lange officersuddannelse for Hæren.

En gennemsnitsalder på omkring 26 er en noget højere begyndelsesalder end tidligere tiders sergentelever og officersaspiranter, og det har givet udfordringer for underviserne. Det fortæller undervisningsleder, premierløjtnant Rasmus Ulrich Beyer.

- De vil gerne forstå det overordnede formål, så vi skal i langt højere grad end tidligere være skarpe på at sætte tingene i større perspektiv. Så snart de forstår det overordnede formål med at lære helt lavpraktiske ting, kan de sagtens det. No problem. På trods af den stejle indlæringskurve har der ikke været problemer med den militære træning, som ellers er fremmed for de fleste.

Flest i Hæren

Blandt de 67 eksternt optagne på de tre nye officersuddannelser har Hæren taget imod den største portion. På officersbasisuddannelsen er erfaringen, at kravet om en bachelor eller professionsbachelor resulterer i ældre kadetter med mere personlig erfaring.

- Vi oplever, at de i vid udstrækning hviler mere i sig selv og fremstår mere troværdigt i lederrollen. Det gør det nemmere for os at bygge videre på i forhold til det militærfaglige. De er helt klart vant til at modtage undervisning, siger Rasmus Ulrich Beyer, der tilføjer, at det er mennesker, der hviler godt og grundigt i sig selv og udviser gode lederegenskaber.

Den nye officersuddannelse er et resultat af forsvarsforliget. Uddannelsen er forkortet fra i gennem-

snit 48 måneder til i gennemsnit 28 måneder. Derfor er den designet til at bygge oven på det civile uddannelsessystem, hvilket giver et forspring. Og det er nødvendigt, for de overordnede læringsmål er stort set de samme.

- Det kan lyde, som om vi har kappet en hæl og en tå og lavet en discountuddannelse. Men det har vi bestemt ikke. Vi har skåret ind til benet og underviser for eksempel ikke længere i tysk og fransk. Det betyder, at vi har stort set lige så mange timer i taktiske kernekompetencer, siger chef for Hærens Officersskole, oberst Kenneth Pedersen.

En naturlig fordom

Han har allerede hørt mange fordomme om, at den nye officersuddannelse vil resultere i ledere uden praktisk erfaring eller praktisk sans. Det er der dog ikke noget, der tyder på.

- Det er en naturlig fordom at have. Jeg kan bare konstatere, at de her mennesker har forstået kravene, de har trænet op til dem, og de har bestået alle tests indtil videre. Det vidner om en vis praktisk sans. Smidt geværer væk har de heller ikke gjort. Engang sagde man noget lignende om reserveofficererne: At de var så dårlige rent praktisk, at sergenterne måtte klare den slags. Men det har nu heller aldrig været min oplevelse. Og jeg begyndte selv som sergent, fortæller Chef H.O.

Blandt de 31 kadetter på uddannelsen har de 14 militær erfaring. Sammensætningen af eleverne er vigtig. Når undervisningstiden er kortere, er det essentielt at kadetterne kan lære af hinanden. Som Kenneth Pedersen konstaterer, er dette på ingen måde noget nyt. - Tidligere har kadetaspiranter lært af befalingsmænd fra geledet. Det giver en god synergi. Praktikere lærer af teoretikere og omvendt. Tilsammen giver det et højere niveau. Og efter seks måneder kan du ikke kende forskel på dem. ■

ZAYA ZOUKHANIS, 25 ÅR

Baggrund: Bachelor i Politik og Administration, AAU samt et år kandidatuddannelse, Statskundskab KU. Ingen militærerfaring men har dog tidligere – som 19-årig – søgt ind på officersuddannelse.

Har meldt sig til officersuddannelsen fordi: Jeg vil gerne lave noget mere praktisk. Verdenssituationen spidser lidt mere til og jeg vil gerne yde min indsats. Jeg er selv af syrisk baggrund.

Det har været svært at: Vænne sig til et helt nyt liv. Du starter dagen meget tidligt og går forholdsvis sent i seng. Selv når du er aftrådt er der en del, du skal have styr på. Det var svært i starten. Med rutinen bliver det lettere.

Det har været let at: Dem du er inde med vil det lige så meget som dig selv. Venskabet gør, at det hele bliver lettere. Der har for eksempel ikke været nogen, der har brugt deres militære baggrund til egen fordel. De deler ud af deres erfaring hvad enten, det er på felttur eller uddannelse på kasernen.

JENS HOLST, 26 ÅR

Baggrund: Færdiguddannet arkitekt. Aftjent værnepligt på Bornholm i Opklaringseskadronen.

Har meldt sig til officersuddannelsen fordi: Jeg aftjente min værnepligt mellem bachelor og kandidat og syntes, det var skide sjovt. Virkelig udviklende både psykisk og fysisk. Jeg synes, det er for tidligt at sidde ved et skrivebord og tegne huse, til jeg falder død om. Jeg har god fysik nu og vil gerne prøve den af.

Det har været svært at: ESI og ledelse har nok været der, jeg har udviklet mig mest. Nu skal vi i gang med føring, som jeg heller aldrig har prøvet før, og det glæder jeg mig meget til. Jeg er faktisk en bedre underviser, end jeg troede.

Det har været let at: Komme igennem "presturen". Der var ikke rigtigt nogle tidspunkter, hvor jeg var helt ude i tovene. I det hele taget alt det militære er gået godt: Jeg havde frygtet, at der ville være meget af det gamle, men i og med, at man får en birolle at være en person, der kan øse ud af erfaring, er det meget i orden.

MALENE VOLERT, 27 ÅR

Baggrund: Bachelor i entrepreneurship, Via University College. Tidligere marketingskoordinator Radisson. Ingen tidligere militærerfaring overhovedet.

Har meldt sig til officersuddannelsen fordi: Jeg havde behov for at lave noget, som ikke kun handler om lønchecken hver måned. Jeg vil gerne kæmpe for noget, der er større end mig selv – et større formål.

Det har været svært at: Møde en ny verden og at hele tiden blive målt og vejlet på, hvem du er. Hvilket selvfølgelig også indebærer at være kvinde i en mandeverden og skulle bære samme byrde som mænd, der er 20-30 centimeter højere.

Det har været let at: Møde de andre aspiranter, for de kommer med samme inspiration og motivation. Og heldigvis har os uden militær erfaring kunnet lære meget af dem, som har.

Mød os på facebook - få svar på dine spørgsmål, se billeder fra event, film og meget mere!

/forsvaretsuddannelser

FORSVARETS UDDANNELSER

UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Pilot
- Sprogofficer, arabisk
- Sprogofficer, russisk

Find flere uddannelser og søg på www.forsvaret.dk/uddannelser

FORSVARETS FØRSTEHJÆLPERE HAR EN HJERTESAG

Der sker nye ting med førstehjælpsuddannelsen. Først og fremmest kommer der større fokus på hjertelungeredning.

Ring 1-1-2 og hent AED

+ FØRSTEHJÆLP

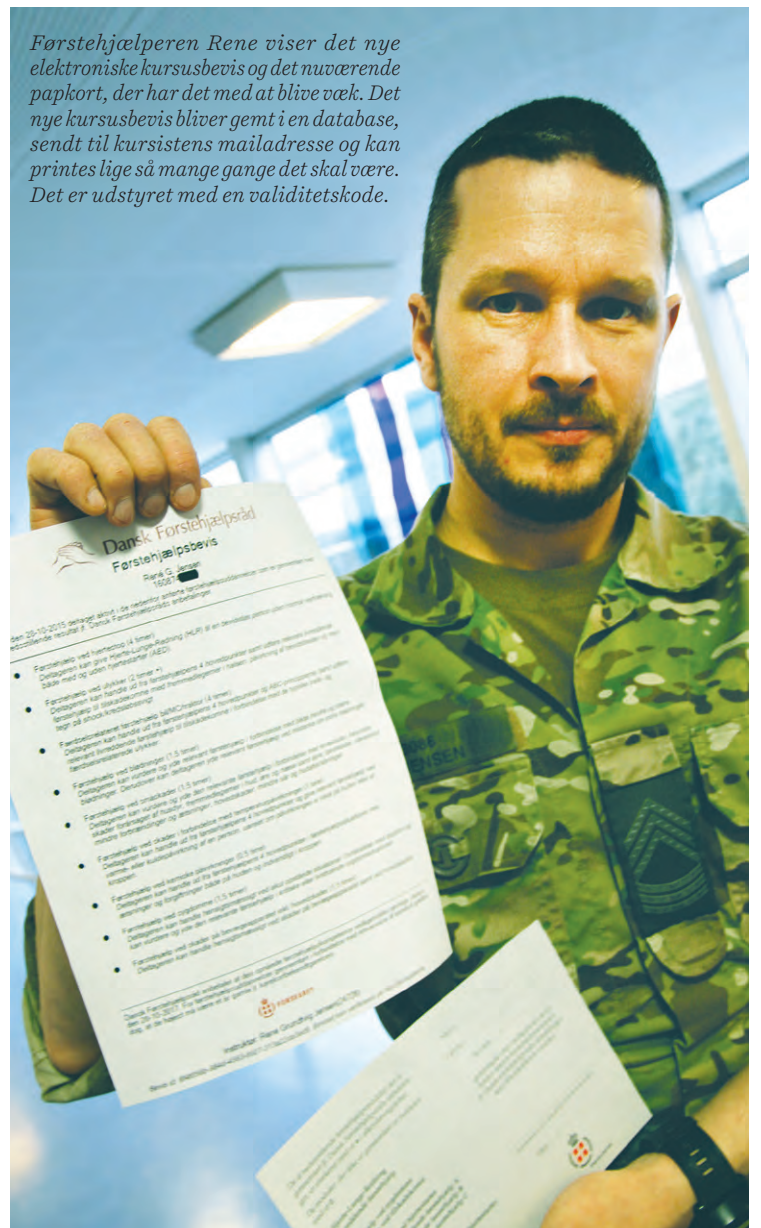
Der er i Danmark registreret omkring 12.000 hjertestartere. 63 procent af danskerne ved, hvordan man iværksætter hjertelungeredning. Over 70 procent af hjertestop sker i folks hjem. Hvor der beklageligvis meget sjældent er hjertestartere.

Dansk Førstehjælpsråd er sammensat af repræsentanter fra følgende organisationer:

- Forsvaret
- Beredskabsforbundet
- Falck
- Beredskabsstyrelsen
- Dansk Røde Kors
- Dansk Folkehjælp
- Kommunale Brandvæsner

30 tryk
5-maks. 6 cm.
100-120 pr min.

Førstehjælperen Rene viser det nye elektroniske kursusbevis og det nuværende papkort, der har det med at blive væk. Det nye kursusbevis bliver gemt i en database, sendt til kursistens mailadresse og kan printes lige så mange gange det skal være. Det er udstyret med en validitetskode.

2 indblæsningsforsøg
i maks. 10 sek.

Rene Grundtvig Jensen og Klaus Brandt har netop lagt sidste hånd på en ny førstehjælpsbog. Her demonstrerer de korrekt brug hjertelungeredning ved hjælp af hjertestarter. Med i bogen og i øvrigt også den nye uddannelse er desuden introduktion til en ny hjertestarterapp. Fotos fra bogen.

TEKST OG FOTO: MARTIN FINNEDAL / VFK

OVERLEVELSE De to førstehjælper Rene og Klaus kæmper for en sag. En hjertesag kan man endda roligt sige. De ser gerne, at mange flere hjerteranfald får en lykkeligere udgang, end de gør nu. Derfor har de og resten af Dansk Førstehjælpsråd, hvor de sidder som Forsvarets repræsentanter, ændret på den grundlæggende førstehjælpsuddannelse. Det betyder større fokus på brug af hjertestarter. De nuværende tre ti-

mers undervisning i hjertestarter bliver forøget med en ekstra time, ligesom der også kommer ekstra fokus på kickstarteren, når førstehjælper skal på repetitionskursus. -Vi ved, at der er større sandsynlighed for at overleve hjertestop, hvis man iværksætter med hjertestarter, end hvis man giver almindelig hjertelungeredning, indtil ambulancen kommer. Forsvaret er en organisation, der uddanner utroligt mange førstehjælper, og vi skal have endnu flere solstrålehistorier om Forsvarets medarbejdere, der redder

liv med hjertestarter, siger seniorsergent Rene, der til daglig arbejder i FSU, Flyvestation Skalstrup.

Ny bog på vej

Han og kollegaen, der arbejder samme sted og er Forsvarets uddannelsesrepræsentant i Dansk Førstehjælpsråd, er desuden på vej med en ny bog, der ved hjælp af nye billeder på endnu tydeligere vis demonstrerer korrekt hjertelungeredning. Den udkommer i løbet af marts/april 2016.

Sidst men ikke mindst kommer

uddannelsesbeviset, der fra 1. januar bliver elektronisk, til at udløbe efter kun to år og ikke tre, som det er nu. Det betyder altså, at man hvert andet år skal demonstrere, at man stadig er dygtig nok til at besidde et førstehjælpsbevis. Kan man ikke det, skal man igennem en ny grunduddannelse.

Seniorsergenten Rene er glad for de nye tiltag, der er i gang med at blive kommunikeret ud til samtlige Forsvarets myndigheder, ligesom der har været to informationsmøder her i starten af december.

De vil blive fulgt op af yderligere to møder 26. januar på Flyvestation Skalstrup og 28. januar på Ryges Kaserne i Fredericia.

-Forsvarets førstehjælper har en vigtig rolle at spille i forhold til, hvor mange hjerteranfald, der bliver behandlet med hjertestarter. Forhåbentlig kan vi være med til at hæve procentdelen for, hvor mange hjertestop, der bliver korrekt behandlet, inden ambulancen kommer. ■

TRÆNINGSTIPPET

FORÅRETS MOTIONSLØB

Vinteren trænger sig på, og grundformen skal bygges inden forårets motionsløb. Det er en god idé at begynde allerede nu, hvis du gerne vil løbe halvmaraton eller blive klar til at gøre en god figur ved sensommerens DHL-stafet.

Brug de første 5 minutter på at få varmet muskler og led op. Hold derefter et moderat tempo, og hvis der er overskud til det, øger du tempoet de sidste 5-6 minutter.

Løb to gange ugentligt og gerne en ekstra gang, hvis du løber regelmæssigt i forvejen. Lyt til kroppen.

Vil du fortsætte træningen fra sidste Forsvarsavis, så laver du også et par af mobilitets- og stabilitetsøvelserne derfra.

Husk påklædning ved vintertide, hellere lag på lag end en stor jakke - f.eks. en langærmet svedundertrøje, kortærmet eller langærmet mellemlag og en vindtæt jakke.

Tag huen på, meget varme forsvinder den vej, samt - alt efter temperatur - et par løbehandsker.

God fornøjelse!

BEDRE PLACERING TIL SIDDENDE BASKETSPILLERE

Det danske hold i kørestolsbasket vandt bronze ved Invictus Games i 2014. Fire dage med to hollandske toptrænere skal gøre holdet endnu bedre inden legene i 2016.

INVICTUS
GAMES

Invictus Games er et multisportsstævne for syge, sårede og skadede veteraner og soldater. Det er den britiske prins Harry, der har taget initiativ til begivenheden. Det første Invictus Games blev holdt i London i 2014, og det næste holdes i Florida i maj 2016. Danmark stiller med et hold på omkring 30 fysisk eller psykisk skadede veteraner.

AF ANDERS V. FRIDBERG/ VFK

INVICTUS

Kørestolsbasket-spillerne på det danske Invictus-hold har i midten af november været på en fire dages træningssamling i København og

Farum. Holdkaptajn Maurice Manuel havde sammen med Center for Militær Fysisk Træning hentet to hollandske trænere med til sammen 40 års erfaring i at træne kørestolebasket, til Danmark. Flere af spillerne fra Invictus-hol-

det spiller til daglig i klubber i København, Århus og Odense, men det er meget sjældent, at hele det danske hold er samlet.

Det danske hold vandt bronze ved Invictus Games i London i 2014. Træningen med de hol-

landske trænere skal være med til at tømre holdet bedre sammen og løfte spillerne både teknisk og taktisk. Men det ændrer ikke på den officielle målsætning for holdet, når det skal konkurrere i Florida i maj næste år.

-Det er processen og det løft, som idræt kan give skadede veteraner i deres rehabilitering, der er målet. Medaljer er en sidegevinst, siger Nicklas Bjaaland, der er leder af Invictus-projektet. ■

Krigerens symboler

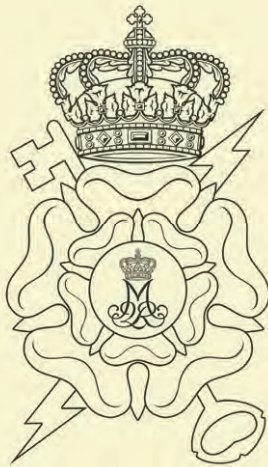
Udefra kan det se ud som om, alle soldater er ens, men for det trænede øje kan uniformen fortælle mange historier.

Et eksempel på et regimentsmærke. De er altid i metal, og det er ikke meningen, at de skal laves til våbenskjold. Her Jyske Dragonregiments mærke Foto Rigsarkivet

Veterancenterets våben. Olivengrenen symboliserer fred, laurbærgrenen symboliserer sejr. Kæden i midten symboliserer sammenhold.

Hærens Efterretningscenters mærke bruger 400 år gamle symboler til at beskrive en højteknologisk enhed.

Jyske Dragonregiments mærke sat i skjold. Selvom mærket er sat i skjold, så er det ikke et våbenskjold i følge de heraldiske regler.

TEKST OG FOTO: MICHAEL AAGAARD JENSEN / AAGAARD MEDIER

HISTORIE

De er der på uniformen og på væggene på tjenestestederne rundt om i forsvaret. Regimentsmærker og våbenskjolde. Symboler der skaber identifikation og tilhørsforhold. Det er en tradition, der har rødder tilbage til midten af 1100-tallet.

”Der har eksisteret mærker og symboler i stort set hele menneskets historie, men det blivende system, vi kender som heraldikken, opstår i 1100-tallet. Vi kender faktisk ikke grunden til, at det opstår, men udviklingen i krigsførelsen og krigsmateriellet haft noget med det at gøre. Det har sandsynligvis i høj grad været faner, man kunne samles under, der har været prydet med våbenfigurer. Og så har man i høj grad brugt heraldikken i turneringer, hvor man virkelig skulle vise, hvem man var. Ligesom i moderne sportsskampe, fortæller Ronny Andersen, heraldisk konsulent og arkivar ved Rigsarkivet.

Læser uniformen

Heraldikken, som er et udtryk for de uskrevne regler, der er for våbenskjolde, har også haft en retslig betydning. Våbenskjoldet var arveligt, så man kunne markere, hvem man var, og hvilken slægt man tilhørte.

I dag har de forskellige symboler ik-

ke så stor betydning, men de er alligevel vigtige.

- Det betyder meget, fordi jeg som soldat kan læse en anden persons uniform. Set udefra er vi jo alle sammen ens, men set indefra er vi ikke. Når jeg ser på en anden uniform, så kan jeg læse enormt mange ting om ham. Hvis du ser på mig, så kan du se min rang, du kan se mit navn, at jeg en gang har hoppet ud af en flyver. Hvis du ser på mit bælte, kan du se, at jeg kommer fra Jyske Dragonregiment. Jeg har valgt ikke at have prinsens mærke på min uniform, for jeg er fra før sammenlægningen med Prinsens livregiment. Men det at jeg ikke har det på, det sender også et signal, fortæller kaptajn, Kristian Lindhardt Hansen, der til daglig arbejder ved Veterancentret i Ringsted, hvor han har været med til at udarbejde Forsvarets nyeste fane.

Engelsk forbillede

I Forsvaret findes der i dag tre forskellige måder at bruge billeder til at vise tilhørsforhold. Våbenskjoldet, regimentsmærkerne og så fanen. De minder om hinanden, men hærens regimentsmærker skiller sig ud. De er metalmærker, der ikke nødvendigvis følger reglerne inden for heraldikken.

- Den moderne tradition med regimentsmærker begynder med uniformskommissionen lige efter anden verdenskrig.

Hvor man efter britisk forbillede vil have regimentsmærker i hæren, fortæller Ronny Andersen.

Før anden verdenskrig havde hæren et system med numre, som markerede hvilken enhed og regiment, soldaterne tilhørte. Men der var brug for noget, der var nemmere at afkode.

To traditioner

Hæren indførte regimentsmærker, og senere kom Søværnet og Flyvevåbnet til. De valgte dog at lave traditionelle våbenskjolde. Regimentsmærker er ensfarvede, tredimensionelle metalmærker mens våbenskjolde er farvelagte, todimensionelle og opbygget efter bestemte regler. På den måde er der opstået to traditioner i forsvaret.

- Problemet med regimentsmærkerne er, at de faktisk også optræder i skjolde, hvor de er farvelagte, og det er forkert. Det blev sanktioneret af Krigsministeriet i 1950, men er altså to forskellige ting. Når vi i dag godkender et nyt regimentsmærke i metal, så fastsætter vi det ikke med farver. Det er nemlig ikke meningen, at det skal have farver, fortæller Ronny Andersen.

Gamle symboler er bedst

Netop de let afkodelige symboler i et våbenskjold eller et regimentsmærke er vigtige for, hvordan man identificere sig med mærket. Faktisk bruger man helst ikke

Ronny Andersen, heraldisk konsulent og arkivar ved Rigsarkivet.

HERALDIK

Selve ordet heraldik kommer at det latinske 'ars heraldica', der betyder 'heroldens kunst'. Herolder var i middelalderen sendebud mellem fyrster og kongelige embedsmænd. Under turneringer holdt de styr på ridderne ud fra ridders våbenskjolde. De regler og retningslinjer, der findes, er ikke nedskrevet.

Det er noget, der har udviklet sig til det, der er i dag. Inden for heraldikken er der et begrænset antal farver og en høj grad af stilisering. En heraldisk løve ligner ikke en naturlig løve.

De heraldiske farver kaldes tinkturer, og de deles op i to grupper, farver og metaller. Farverne er rød, blå, sort, grønt og meget sjældent purpur, mens metallerne er guld (gult) og sølv (hvidt). Farve og metal skal altid veksle i et våben - i et våben må metal ikke forekomme ved siden af eller på metal, ligesom farve ikke må forekomme ved siden af eller på farve.

Samtidig er det mest optimalt, hvis et våben kun indeholder én farve og ét metal.

Kilde: www.arsheraldica.dk

symboler, der er yngre end 300-400 år.

- Et våben skal gerne være klassisk. Alt for moderne figurer har det med at blive umoderne. Jeg har set et eksempel på et våben for en engelsk skole, hvor man lavede en heraldisk figur, der lignede et matrix-printerpapir. Altså sådan et med huller ude i siden. Det er der ingen, der forstår i dag. Hvis man bruger alt for moderne figurer, som folk ved, hvad er i dag, så vil de om 20 år være uforståelige. Derfor skal det være klassiske figurer, siger Ronny Andersen

Men selvom en figur er lavet af gamle symboler, så betyder der ikke, at man ikke kan lave våbenskjolde og mærker for moderne, højteknologiske enheder. - Det seneste mærke, vi har godkendt, er fra Hærens Efterretningscenter i Varde. Der har vi en rose, en nøgle og lynet. Ovenover har vi så kronen, som symboliserer det statslige tilhørsforhold. Rosen har altid været et tegn for fortrolighed. Her af udtrykket Sub Rosa (under Rosen red.). Hvad der siges under rosen, det er fortroligt. Så er der nøglen. Det er nøglen til information, og lynet symboliserer, at det er en højteknologisk verden, vi lever i. Så på den måde har man nogle ældgamle symboler, som fungerer i en moderne verden, fortæller Ronny Andersen. ■

FACEBOOK

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

FORSVARET.TV

Forsvaret
2. december kl. 13:42 · 🌐

Arbejder du sammen med Sjanten, Jens Fup, Kokken, Juan, Fjotte eller for den sags skyld Frk Olsen? Så vil vi gerne høre fra dig. I anledning af at Basserne nummer 1000 udkommer 11. februar vil vi til en artikel i Forsvarsavisen gerne bringe billeder af virkelighedens Basser. Det kan også sagtens være et billede af dig selv i en mere eller mindre heldig situation. Du kan eventuelt supplere billedet med en anekdote, som du synes passer til. Vi glæder os til at høre fra dig.

Bent Hoffmann I 1963 startede en flok konstabelelever i Auerød. Den første morgen til mønstringen kom den sidste løbende "halvnøgen" (basisbæltet hang og slaskede nede om hofterne). Delingsføreren, en koparret overfenrik, spændte ben for ham, og råbte "se at blive klædt på Cowboy". Det kom han selvfølgelig til at hedde, og gør det stadig.
Synes godt om · Svar · 5 · 2. december kl. 16:57

Nikolaj Kjær Ibsen Ralph hvorfor kan jeg lige se dig som en figur i basserne 😊
Synes godt om · Svar · 3 · 2. december kl. 14:37

Ralph Ibsen For S..... knægt. Der røg dit spotify Præmium.. og tror også lige vi skal en tur syd for grænsen. Der har de jo stadig revselsretten 😊
Synes godt om · Svar · 2. december kl. 15:01

Bjarne Jepsen Så må han være Otto. Så passer han i højde, i forhold til os andre. 😊
Synes godt om · Svar · 2 · 2. december kl. 15:05

Ralph Ibsen Hmpff, bider snart 😊
Synes godt om · Svar · 2. december kl. 15:06

Anders Egetoft Keld Andersen han må bestemt være kokken. Jeg kender ikke nogle der er så glad for mad som ham. Og Fjotte ja det er vores lærerling Thomas. han er mindst lige så uheldig.
Synes godt om · Svar · 2. december kl. 20:18

Klavs Larsen Kokken må være SE Arne Rasmussen(AralditArne) eller Melvejeren som POXen døbte ham!! 😊
Synes godt om · Svar · 2. december kl. 18:59

Pia Søgaard Dennis - aner ikke hvad kokken hedder. Men du ligner da meget godt
Synes godt om · Svar · 2. december kl. 15:46

JEG LÆSER

A LONGITUDINAL PILOT STUDY OF RESILIENCE IN CANADIAN MILITARY PERSONNEL

LÆS Her beskriver canadiske forskere en undersøgelse af militærfolks mentale robusthed. De når frem til det resultat, at de fleste bibeholder deres mentale robusthed over tid, mens den faktisk forbedres hos nogle af de soldater, som har været udsendt. Det er ikke tilfældet for de militærfolk, som aldrig har været udsendt.

WWW.PHDCOMICS.COM

LÆS Når det nørrede bliver lidt kedeligt, smutter jeg forbi PHD Comics for at gøre det nørrede mange gange sjovere igen. Ud over at være en universitetsgrad, står PHD her også for "piled higher and deeper" – hvilket er en fin reference til den "virkelighed", som bliver beskrevet i de små tegneseriestriber – og måske også til den virkelige virkelighed.

WWW.RADIO24SYV.DK/PROGRAMMER/DEN-KORTE-RADIOAVIS/

LÆS I løbet af de seneste par måneder er jeg blevet helt afhængig af min daglige podcast af Den Korte Radioavis, hvor den fiktive journalist og tidligere krigskorrespondent Kirsten Birgit Schiøtz Kretz Hørsholm råber sig igennem den ene udsendelse efter den anden. Faktisk så godt, at hun (han!) af Berlingske Tidende blev nomineret til Årets Dansker.

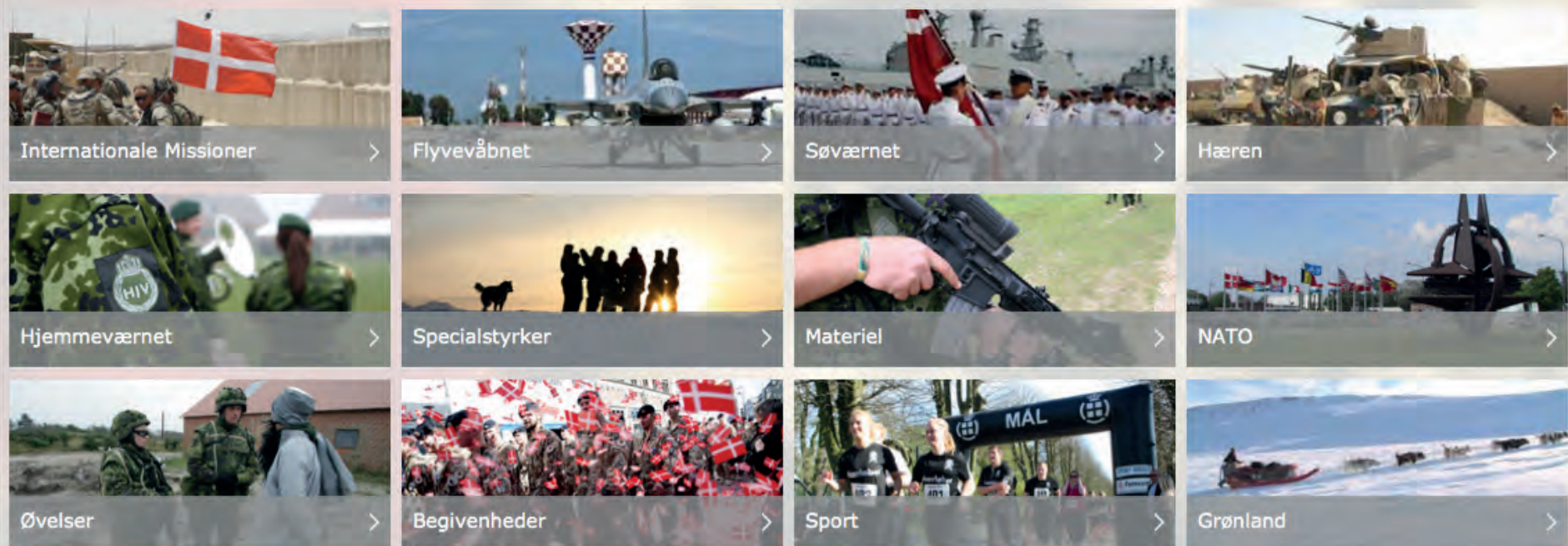
Ole Nørgaard
cand.scient.san.publ.,
projektleder, Videncentret
Forsvarets Veterancenter

Alletiders Forsvar i levende billeder

Søg video

Søg

KOMMENTAR

”Chef, har du slet ikke set mig?”

For de fleste er det vigtigt at føle sig anerkendt på deres arbejdsplads. Jeg så selv dette i et af mine tidligere jobs, hvor medarbejderne eksempelvis prøvede at komme med forslag til at gøre ting smartere eller forenslå produkter, der var efterspørgsel efter. Men når vi sendte vores forslag videre til hovedkontoret skete der som regel ikke noget. Det oplevedes som manglende anerkendelse, og det føltes ikke helt retfærdigt.

Retfærdig på arbejdspladsen fylder stadig meget i mit arbejde. Ja, faktisk det meste, for jeg arbejder på en ph.d., hvor jeg undersøger, om der er en sammenhæng mellem ”procedural justice” og PTSD hos soldaterne. Altså hvor meget betyder det for soldaternes mentale sundhed, at de har følt sig set og retfærdigt behandlet af deres ledere ude i missionen.

Retfærdige processer har vist sig at have en stor betydning for, om folk giver den en ekstra skalle på arbejdet, om de føler sig stressede og for deres helbred. Det fik mig sporet ind på tanken om, at denne retfærdighed må have en næsten endnu større betydning ude i missioner, hvor soldaterne har et ekstremt arbejdsmiljø. De har sagt ja til virkeligt at sætte noget på spil for at løse opgaverne. Soldaterne er samtidig langt væk hjemmefra og tilbringer det meste af den vågne tid sammen med deres kolleger.

Antagelsen er, at retfærdighed hjælper soldaterne med at føle sig trygge i en situation, hvor udfaldet er uforudsigeligt og potentielt katastrofalt. Derfor kommer det til at betyde meget, om blandt andet ens ledere behandler en retfærdigt og eksempelvis hører efter, hvis man har input til opgaverne.

Med den store undersøgelse af ISAF 7, der var udsendt til Afghanistan, har vi et unikt datamateriale. De næste tre år vil jeg derfor grave mig ned i emnet og undersøge, hvad arbejdsmiljøet betyder for soldaternes mentale helbred. Forhåbentlig kan vi herefter besvare spørgsmålet om, hvad arbejdsmiljøet ude i missioner betyder for udvikling af for eksempel PTSD hos soldaterne. Og skulle det vise sig at der er en sammenhæng, er det jo heldigvis noget, som vi kan gøre noget ved.

For mig var det heldigt, at jeg tidligt oplevede den frustration, det kan give, hvis man ikke helt føler sit bidrag anerkendt. Det var det, som gjorde, at jeg begyndte at læse psykologi og interessere mig for, hvad arbejdsmiljøet har af betydning for os mennesker. Og produktet af dette håber jeg på sigt, kan komme soldaterne til gode.

Andreas Friis Elrond
Ph.d.-studerende
Veterancentret

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver?
I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

Klaris er minør ved Søværnets Minørtjeneste, og en del af hans arbejdsdag går med at fjerne gamle søminer på bunden af de danske farvande. Men minøren laver andet end at dykke efter miner.

AF CHARLOTTE VINCENTS JANSEN / VFK

DYKNING

Når minøren møder ind på Marinestation Kongsøre, ved han sjældent, hvad dagen vil bringe.

For opgaverne kan være så forskellige som dykning efter miner, håndtering af bomber til lands, assistance for politiet og dykning efter flyvrage.

- Vores arbejdsopgaver har ændret sig lidt de senere år. Vi har ikke helt så mange minedyk, som vi havde engang, til gengæld har vi fået andre spændende opgaver, siger Klaris.

Når minørerne ikke har så mange mineopgaver som tidligere, skyldes det blandt andet mange års nedgang i fiskeribranchen. Det er nemlig ofte fiskere, der finder minerne, fordi de får dem i garnet. Men når der ikke er så meget fiskeriaktivitet, dukker der heller ikke så mange miner op.

Fra Anden Verdenskrig

Man skønner, at der er omkring af 5.000 søminer tilbage i de danske farvande. Minerne kan veje op til 8-900 kilo og er spor fra Anden Verdenskrig, hvor de blev lagt ud af tyskerne og englænderne. De fleste er ikke længere fuldt funktionsdygtige, blandt andet fordi batterierne ikke virker efter 70 år på havets bund. Men sprængstoffet fejler ikke noget og risikoen for, at minerne kan sprænge, er fortsat til stede. Derfor bliver de altid fjernet.

- Vi fjerner minerne ved at dykke ned med noget

Spørgsmålet

Hvad laver en minør?

sprængstof. Bagefter sejler vi et stykke væk og skyder det af. Efter en times tid går vi så ned igen for at tjekke, at det hele er væk, siger Klaris.

De gamle miner

kan også dukke op i forbindelse med militære øvelser eller når der bygges broer og vindmøleparker. Undervandsentreprenørarbejde kan være risikabelt, hvis der ligger miner på bunden, så derfor foretager entreprenørerne altid en havbundsundersøgelse. Og hvis der er miner, skal de fjernes.

- Vi er netop blevet kaldt ud på en opgave i Nordsøen, hvor der i forbindelse med etablering af søkabler er fundet en gammel torpedo med 350 kilo sprængstof. Den ligger på 50 meters dybde, så der er tale om en ret omfattende opgave for os. På så dybt vand kan vi kun dykke i kort tid af gangen, så vi skal ned mange gange, siger Klaris

Sprængninger kan gøre skade

Bortsprængning på stedet er det mest optimale, når søminer skal uskadeliggøres. Men nogle gange er det for risikabelt, fordi minerne ligger tæt på områder eller installationer, der kan tage skade af de rystelser, sprængningen giver. Det var blandt andet tilfæl-

GAMLE MINER KAN OGSÅ SPRÆNGE

det, da minørerne for nyligt blev kaldt til Aalbæk i Nordjylland, hvor folk fra Søværnet havde lokaliseret en mine nær et sommerhusområde.

- Minen lå cirka en kilometer fra kysten, og vi vurderede, at der var risiko for, at sommerhusene i området kunne tage skade, hvis vi bortsprængte den på stedet. Så vi dykkede ned, tømte sprængstoffet over i nogle tønder og sejlede det hele langt ud på havet for til sidst at skyde det af, siger Klaris.

Bomberydning og samarbejde med politiet

De senere år er bomberydning på land også blevet en del af minørens hverdag. Håndtering af hjemmelavet sprængstof er helt almindelige arbejdsopgaver, og uskadeliggørelse af vejsidebomber og bombeveste er også en af minørens kompetencer.

- På minøruddannelsen lærer vi, hvordan man fremstiller bomber, og hvordan man fjerner dem. Og når vi rykker ud for at uskadeliggøre bomber til lands, foregår det blandt andet med robotter og en 30-40 kilo tung bombedragt, siger Klaris.

På minøruddannelsen bliver eleverne også undervist af politiets kriminalteknikere, som lærer minørerne at sikre beviser, der ligger i vandet. For minørerne fungerer også som støtte for politiet, hvor de hjælper med at finde forsvundne personer eller gerningsvåben i havne, søer eller vandløb.

- Vi arbejder meget struktureret ud fra nogle gamle minedykkerprincipper og har en anden måde at søge på, end andre dykkere har. Derfor kan vi sommetider hjælpe politiet med at opklare en sag om savnede personer eller sikre bevismateriale, der har ligget i vandet, siger Klaris.

Dykning efter flyvrage

En af de lidt mere sjældne opgaver, Klaris den senere tid har været med på, var, da han og kollegerne for nyligt måtte iføre sig dykkerdragter og tage turen til farvandet ud for Rømø. Her var dagsordenen at søge efter vraket fra det havarerede F-16 fly, som en dansk pilot den 27. oktober måtte skyde sig ud af. - Der gik lidt tid, før vi fik lokaliseret flyet. Men da vi fandt det, lå det et ret godt sted i forhold til vores arbejdsforhold. Dybden var kun 20 meter, og fordi det var et sted med hård sandbund, var sigtbarheden ekstra god, så det lykkedes os at få alle stumperne med op, siger Klaris.

De mange forskellige opgaver og en til tider uforudsigelig hverdag, er noget af det, Klaris sætter mest pris på ved arbejdet som minør.

- Det bedste ved mit arbejde er afvekslingen, og at jeg aldrig helt ved, hvad dagen bringer, siger Klaris. ■

KLARIS SPØRGER:

Hvad laver en hundefører?

PROFILER

DER MÅ SKYDES!

SE VIDEO FRA ØKSBOJ

Seniorsergent Jakob (med orange vest) koordinerer både et gigantisk virvar af kalker og hvornår, der må hentes kaffe.

Når 2. Brigade tager på skarpskydningsøvelse i Oksbøl er det ikke kun en stor ting for de skydende. Det er kulminationen af flere måneders hårdt arbejde for skydeinstruktøren Jakob.

TEKST & FOTO KRISTIAN LYKKESTRAND / 2. BRIGADE

KOORDINERING

GD'en nærmest sejler igennem de utallige søer, som vejene i Oksbøl-terrænet efter et usædvanligt vådt efterår, er forvandlet til. Mens fire forskellige radioer skiftevis melder om den taktiske udvikling, status på sikkerhed og biler som sidder fast, kaster seniorsergenten Jakob et hurtigt blik på planen for skydningen. Eller "manuskriptet" som han selv omtaler noterne på sin blok.

- I mit hoved har jeg en idé om, hvordan skydningen kommer til at se ud. Og hvis den bare holder nogenlunde, og enhederne holder niveau, får vi en fantastisk dag, siger Jakob, inden de sidste klarmeldinger gør, at han helt efter planen kan melde:

- 9-0, her er SIKO. Vi har skydetilladelse. I må sætte i værk!.

Ild og bevægelse

Til daglig er Jakob operationsbefalingsmand og uofficiel skydeinstruktør (eller SKIN) i stab/ 2. Brigade. I tre måneder har han arbejdet intenst med at få alle ender til at nå sammen til brigadens store

skarpskydningsøvelse, som involverede knap 300 mand, over 100.000 patroner og 2000 granater. Alt fra et gigantisk virvar af sikkerhedskalker, fantasifulde ønsker fra enheder til mere lavpraktiske forhold som tidspunktet, for hvornår der skal hentes kaffe, har været forbi Jakobs bord. Som projektofficer og skydeleder under øvelsen er det hans ansvar, at alt spiller, så øvelsens primære aktører, to panserinfanteristkompagnier fra Den Kongelige Livgarde, får den optimale uddannelse under ugens skydninger.

- Jeg har taget udgangspunkt i det, som infanterikompagniet skulle træne. Derefter har jeg været rundt hos de mindre enheder, som finskytter, morterer og ingeniører og fået deres ønsker til skydningen, forklarer Jakob, mens GD'en sejler videre mod det sted, hvor første del af skydningen skal overværes fra.

Realistisk miljø

Mens de tunge morterer begynder ildforberedelsen, og infanterikompagniets PMV og IKK bryder frem af skovkanten, skærpes Jacobs opmærksomhed tydeligt.

-Formålet med skydningen er blandt andet

at vise og træne koordinationen mellem ild og bevægelse i et så realistisk miljø som muligt", forklarer Jakob.

Arkitekten og håndværkeren

Efter mere end 12 år som SKIN i både kampvogns- og infanteriunderafdelinger, er det ikke første gang, at Jakob Wittendorff har planlagt og gennemført en skarpskydningsøvelse.

- Jeg ser lidt officeren eller chefen som en arkitekt, der tegner og forklarer, hvordan et hus skal se ud. Befalingsmanden, og særligt en SKIN, er håndværkeren som kan og skal bygge huset efterfølgende, forklarer Jakob.

Det kræver ifølge seniorsergenten en særlig type befalingsmand. Selv om det formelle SKIN-kursus "kun" tager et halvt år, kan udviklingsprocessen forud for sagtens tage to eller flere år.

-En SKIN er jo den person i enheden, som skaber den uddannelsesmæssige og taktiske kontinuitet og dermed medvirker til et højt bundniveau. Det kræver både faglighed, modenhed og ikke mindst lysten", mener Jakob og fortsætter:

- Denne skydning er en af de mest komplekse,

jeg har været med til. Kunsten har været at få mange små hændelser til at indgå i en sammenhæng. Således er der på intet tidspunkt nogen, som føler, at de ikke er en del af opgaveløsningen, siger han.

Mens de angribende infanterister nærmer sig målet, bliver de tunge morterers bombardement af målet afløst af de angribende IKK og PMV'er. Knap har røgen lagt sig, før infanteristerne spæner ud af PMV'erne gennem mudder og vand, og begynder at rense området for overlevende "fjender". Knap seks timer og en masse patronhylstre senere er det en træt men veltilfreds seniorsergent, der kort kan gøre status ovenpå denne dags skydninger. Efter den venter to dage mere. En med indøvelse og en med skydning.

-Det gik godt. Der var ingen, der kom til skade, og stort set alle skiver blev nedkæmpet. At vi stadig kan blive bedre, er jo kun positivt, for på fredag gør vi det hele igen, siger SIKO, inden telefonen ringer med en positiv melding: Det sidste køretøj for i dag er trukket fri. ■

ORDBOGEN.COM

TIL TABLET OG SMART-PHONE

DANMARKS STØRSTE ONLINE ORDBOG
Ordbogen.com

Ordbogen Online er navnet på den app, som Ordbogen.com har udviklet til iPhone, iPad, Android og Windows Phone. Log ind via WAYF.

- 1) Installér app'en Ordbogen Online på din smartphone eller tablet
- 2) Åbn Ordbogen Online
- 3) Klik på WAYF [ikonet] i nederste venstrehjørne
- 4) Vælg Forsvarets Bibliotek blandt mulige institutioner
- 5) Username + password er identisk med dit bibliotekslogin
- 6) Nu kan du slå op i ordbogen uanset hvor du befinder dig!

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Bidrag mod ISIL 1

- Jeg har svært ved at se, at vi har den robusthed tilbage i forsvaret, som gør, at vi kan bidrage med mere, end vi gør lige nu.

Niels Henrik Tønning, formand for Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) efter nyheden om, at udenrigsminister Kristian Jensen (V) er gået i gang med at undersøge, hvordan Danmark kan hjælpe yderligere i kampen mod Islamisk Stat.

DR Nyheder

9. december 2015

Bidrag mod ISIL 2

- Der er mange af de kapaciteter, som Forsvaret har via det sidste forlig, og som ikke er brugt, og som dermed kan indsættes.

Niels Henrik Tønning, formand for Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) efter nyheden om, at udenrigsminister Kristian Jensen (V) er gået i gang med at undersøge, hvordan Danmark kan hjælpe yderligere i kampen mod Islamisk Stat.

TV2.dk

9. december 2015

God men dyr

Hæren er blevet kvalitativt bedre og har mere slagkraft per soldat end før, men størrelsen er blevet mindre. Efterspørgslen på den mindre hær stiger, og især stiger prisen for at udsende soldater nærmest eksplosivt.

Kristian Søby Kristensen, seniorforsker ved Center for Militære Studier konstaterer, at Forsvarets evne til at opretholde en udsendelse er blevet mindre.

Berlingske

7. december 2015

Ikke flere besparelser

- Min ambition er, at vi kan udsende de samme enheder som i dag, men at vi kan gøre det i længere tid. Og ligesom forsvarrets ønskeseddel er lang, kan jeg garantere, at det er forsvarsministerens også.

Peter Christensen, Forsvarsminister (V) lover, at den økonomiske udtynding, som har stået på siden forsvarsforliget i 2012, slutter med dette forlig. Forsvaret bliver ikke mindre end det allerede er.

Berlingske

5. december 2015

Lad Grønnedal stå

-Jeg synes, det er vigtigt, at man får adskilt tingene og får lavet miljøoprydningen, som jo har været planlagt i rigtig lang tid. Men at man også kigger på, at hvis 90 procent af bygningerne står til, at man kan bruge dem til noget andet

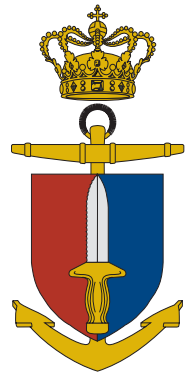
Aaja Chemnitz Larsen, MF (IA) på baggrund af at flere parter, bl.a. organisationen 3HF, som ønsker at lave en planteskole for unge i Grønnedal, meldes interesseret i at købe bygningerne. Forudsat at Forsvaret selv klarer miljøoprydningen.

KNR

27. november 2015

MED ANDRE ØJNE

Frø-instruktør:

Alt hvad vi gør, er yderst velovervejet

Når instruktørerne på Frømandskorpsets Elevskole presser eleverne til det yderste, er det ikke for at ydmyge dem, eller fordi de nyder at udøve magt. Metoderne og principperne er gennemtænkt til mindste detalje, for instruktørerne ved præcis, hvad der skal til for at udvikle en god frømand.

TEKST OG FOTO: CHARLOTTE JANSEN / VFK

TV De seneste måneder har op mod 800.000 danskere fulgt med, når de nye frømandselever i DR's dokumentarprogram "Frømandskorpset" har kæmpet for at klare sig igennem uddannelsen, der skal gøre dem til nogle af Danmarks bedst trænede soldater. Men uddannelse af frømænd er ikke bare god underholdning. Bag de ekstreme udfordringer og konsekvente undervisningsmetoder ligger næsten 60 års erfaring i, hvordan man giver frømandselever de færdigheder og holdninger, der skal til, for at blive en del af Danmarks maritime specialoperationsstyrke. - Der er fra vores side enormt mange tanker og vedvarende opmærksomhed omkring, hvad det er, vi gør ved mennesker. For når man vil udvikle mennesker, som vi gør, så kræver det, at man forstår, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Alt hvad vi gør, er yderst velovervejet og altid med det mål for øje at skabe en maritim og operativ soldat, der er i stand til at løse de givne opgaver, siger en af instruktørerne på Frømandskorpsets Elevskole, frømanden med kaldenavnet Heimze.

Instruktørens rolle

I DR's dokumentar ser man instruktørerne presse eleverne til det yderste. Tonen er hård, og det kan måske virke voldsomt på seerne. Men det giver mening for en frømandsinstruktør, for fremgangsmåden er nødvendig for at skabe en god frømand.

- Instruktøren og eleven er i en

magtrelation, der er fuldstændig uden sammenligning, og instruktøren skal være meget bevidst om, hvornår nok er nok i forhold til målet. Det er nemt for mig at acceptere, at det er sådan, jeg skal agere, for jeg har selv været den samme udvikling igennem. Jeg ved, at det er nødvendigt for at komme i mål, siger Heimze.

I tæt samarbejde

Uddannelsen af nye frømænd sker i et tæt samarbejde mellem instruktører, elever og tilknyttede psykologer. Hver eneste fredag i forløbet foretager instruktørerne en indgående vurdering af elevernes præstationer. Her ser de blandt andet på, hvordan de udvikler sig fysisk, mentalt og socialt. Og cirka hver anden uge bliver eleverne coachet af en psykolog, som hjælper dem til at blive bevidste om, hvilke udviklingsbehov de har.

- Vi arbejder ud fra den overbevisning, at enhver udvikling starter med en erkendelse. Hvis man ikke erkender, at man har behov for at udvikle sig, kommer man ikke ret langt, siger Heimze.

Færdigheder og holdninger

Efter at have været igennem en udvælgelsesproces med forskellige tests, lykkedes det sidste år 70 elever at komme til optagelsesprøve på Frømandskorpsets Elevskole. Det er de 70 elever, man følger til optagelsesprøven i DR's dokumentar "Frømandskorpset". Kun seks af dem kan i dag kalde sig frømænd. Resten er faldet fra undervejs, enten fordi de selv har givet op, eller fordi instruktørerne ikke har fundet dem egnede. For frø-

mandsuddannelsen er ikke bare en grunduddannelse på færdigheder. Det handler mindst lige så meget om holdninger.

- Uddannelsen stiller nogle krav til elevernes fysik, ligesom de skal mestre visse færdigheder. Men det handler mindst lige så meget om måden at tænke på. Der, hvor mange andre tænker: jeg er sulten, jeg er træt, det her er ubehageligt. Det er der, frømanden tilsidesætter egne behov og fortsætter med øje for målet. Den grænse forsøger vi at flytte under hele forløbet, og de elever, der ikke udvikler sig i den rigtige retning, bliver vi nødt til at tage fra, siger Heimze.

At løfte for holdet

Når eleverne falder fra, får de altid mulighed for at snakke forløbet igennem med instruktørerne. Og når det er instruktørerne, der har taget beslutningen, følger der også altid en begrundelse med.

- Når de af den ene eller den anden årsag må stoppe, tager vi 100% hånd om dem. Vi kan ikke sige noget for at fjerne skuffelsen, men vi kan prøve at få dem til at forstå, hvorfor det gik, som det gjorde, siger Heimze.

Et af frømandsuddannelsens største fokusområder er holdånden. Eleverne udsættes for mange øvelser, hvor de er nødsaget til at hjælpe hinanden for at komme i mål. Det hjælper dem til at forstå, at det kan være nødvendigt at bede andre om hjælp, og at deres egen succes afhænger af hele holdets succes. - Alle elever oplever at komme derud, hvor deres berettigelse afhænger af, om de er i stand til at bede andre om hjælp. Over tid bliver in-

dividualisten simpelthen opløst, for de finder ud af, at de er nødt til at lægge gruppens samlede evner i forlængelse af hinanden for at klare opgaverne. Det træner man på de fleste teambuilding-kurser, vi gør det måske bare lidt mere intensivt, siger Heimze.

Varigheden er vigtig

Der går 34 uger, fra frømandseleverne starter på elevskolen, til de kan kalde sig frømænd. Det er forholdsvis lang tid i forhold til lignende uddannelser i andre lande. Men længden er en vigtig faktor i uddannelsesforløbet, for den enorme udvikling, eleverne skal igennem, kræver tid.

- Det er ret vanskeligt at udvikle voksne menneskers personlighed i den grad, vi gør. Derfor er det vigtigt, at det sker gradvist, ellers bliver det simpelthen for ekstremt. 34 uger kan måske virke som lang tid, men i forhold til målet om at skabe en frømand, der kan håndtere selv de mest pressede situationer og løse opgaver, der for andre synes helt umulige, er det et relativt kort forløb, siger Heimze.

En del af korpset

I DR-dokumentarens sidste afsnit følger man eleverne på den eneste dag i deres liv, hvor de vågner som frømandselever og går i seng som rigtige frømænd. Efter en lang og hård rejse er de endelig nået ud på den anden side som Danmarks frømand nummer 312, 313, 314, 315, 316 og 317. De seneste otte måneder har de ikke fået megen ros, men på denne sidste dag bliver der ikke sparet på de store ord. Den hårde tone er afløst af ros, kram og

skulderklap, og det er nogle glade og lettede unge mænd, der tager imod chefens anerkendelse.

- Det kan slet ikke beskrives, hvor stor en lettelse det er at stå der. Jeg kan sagtens selv huske, hvordan det føles. Det er som at kunne gå på vandet, siger Heimze.

Fra det øjeblik, eleverne kan kalde sig frømænd, er de en del af korpset. Nu er de dus med instruktørerne og de andre frømænd, og de skal ikke længere løbe og lave englehop på kommando. De konsekvente og til tider hårde instruktører er blevet til gode og nære kolleger.

- Fra det øjeblik er vi HELT lige, siger Heimze.

Tilbage til Kongsøre

Efter en uges velfortjent ferie kommer de nye frømænd tilbage til skolen i Kongsøre, hvor det er tid til en personlig evaluering af uddannelsesforløbet.

- Vi gennemgår hele forløbet med eleven, og her har han mulighed for at stille alle de spørgsmål, der måtte presse sig på. Det er første gang, han får en forståelse af, hvorfor vi gjorde, som vi gjorde, siger Heimze.

Uddannelse af frømænd er en proces, der gentages på samme tidspunkt hvert år. Og for at afslutte forløbet på den mest meningsfulde måde, er de nye frømænd med som hjælpere, når der afholdes optagelsesprøve for det næste hold håbefulde aspiranter.

- Den ring, de påbegyndte, da de startede som elever, slutter her. Nu er de klar til at fungere som rigtige frømænd, siger Heimze. ■

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

